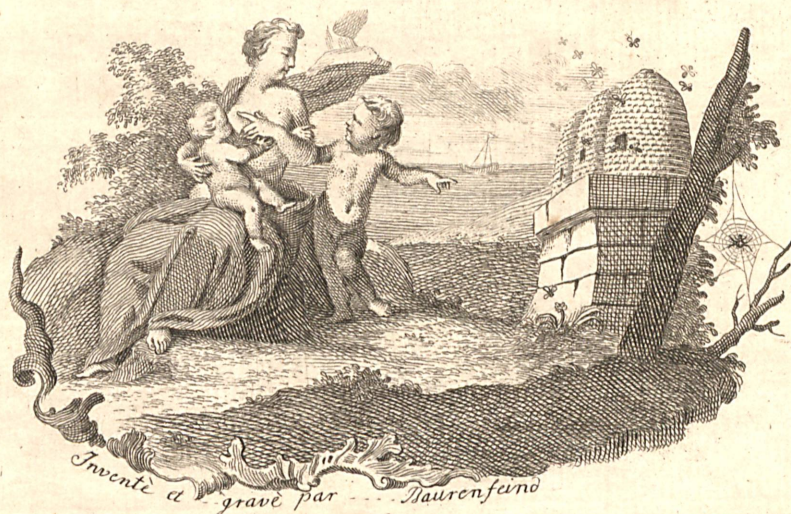

49 Jul. 1753.

ALLERNAADIGST
FVNDAT^bS OG ANORDNING
FOR DET
KONGELIG STIFTEDE
FATTIGE BØRNS
OPFOSTRINGS HVVS
PAA CHRISTIANSHAVN .

1753.

I FRIDERICH
DEN FEMTE, AF
GUDS NAADE, KONGE TIL
DANMARK OG NORGE, DE
VENDERS OG GOTHERS, HERTUG UDI
SLESVIG, HOLSTEEN, STORMARN OG
DITMARSKEN, GREVE UDI OLDEN-
BORG OG DELMENHORST &c. &c.

Giøre alle vitterligt : At, eftersom Eenhver
 Retsfindig Christen Regent lader det være een
 af Sine største Omhyggeligheder, at see Ung-
 dommen, udi de Ham af den Allerrhöyeste for-
 leenede Riger og Lande, vel optugtet og arte-
 de, og jo meere og meere forbedrede, ved
 sömmelig Opdragelse og Underviisning, fra
 förste dertil beqvemme Alders Tiid, udi Guds-

A

frygt

frygt og Gode Sæder, samt Övelse udi saadanne Haand Gierninger, som ved tiltrædende Alder kunde være baade Dem Selv og Andre til Gavn og Tieneste, at de ikke opvoxe og henleve, enten udi Vankundighed, GUD til Fortörnelse og andre til Forargelse, eller udi Örkeslöshed, det Almindelige til Besværing og Byrde; Saa have VI af Landsfaderlig Omhue og Kiærlighed for V O R E S kiære og troe Underfaatters Beste, og, til at komme de Fattige, og til saadan höynödvendig Opdragelses Besörgning Uformuende, til Hielp og Bieftand, Allernaadigst *resolveret*, at lade indrette og *fundere* et særdeeles *Etablisement*, til at underholde og forföрге To Hundrede fattige Dreng- Börn for det förste, indtil Middel og videre Udveje sees til et större Antal.

Til hvilken Ende VI Allernaadigst ville, at Eet dertil beqvemt Huus forderligst skal opbygges og indrettes, som skal gives Navn af **Fattige**

tige Börns Opfostrings Huus, og dermed forholdes, som følger:

I.

Udi samme Huus skal, saasnart som det dertil er i Stand bragt, og alting *præpareret*, hvilket skal skee det allersnarest mueligt, imodtages og indlegges, indtil forskrevne Antal af To Hundrede Drenge for det første. Af hvilke de Yngste maae være saa gamle, at de kunde undvære Qvindes-Personers stadige Varetægt, nemlig have fuldendeth, eller være nær ved, at fuldende det Femte Aars Alder; og de Ældste som indtages, ikke være over Tolv Aar, i henseende til, at det, som de have at lære, og giøre sig kyndige udi, da ikke til Gavns skulle kunde læres, førend de forlade dette Huus, som *determineres* at skal skee i det længste ved deres Alders Femtende Aars Fuldendelse, men vel før, nemlig fra deres Tolvte Aars Alders Fuldendelse, efter eenhvers *Constitutions* Beskaffenhed.

II.

Indtegningen skal skee med *Consens* og Vidende af Deres Forældre, Formyndere eller Slægtinge, samt

Föde-Stavns Ejere, hvilke Sidste dog, efterfom De faaledes undflaaes fra deres Opdragnings-Forførgnings-og Oplærings-Bekøftninger, derimod billigen frivillig bör *renuncere* ald Ræt og *Authoritet* til og over dem udi Fremtiden, undtagen udi det herefter ommeldte *Exceptions*-Tilfælde, nemlig: At imod hver Tre Hundrede Rixdalers Erleggelse, til *Etablisementets Fond*, erhverves *à parte* Frihed for Sig og *Descendenter*, een Dreng efter anden *continuerlig* Selv at maae indlegge, da eenhver *Proprietaire*, i henseende til faadan Indskud til Huufets Fond, beholder den Rettighed til Drengen, som ham efter Lov og Forordninger tilkommer.

III.

Og skal först og fremmest indtages faadanne, som udi VORES Konge-Rige Danmark, dernest udi VORES Egne Tydske *Provinzer*, enten ere Kiøbstæderne eller Landsbyerne til Byrde, og dog have funde Lemmer, og fölgelig eragtes, at kunde ved tiltagende Aar, love de til Arbeide udfordrende Kræfter.

IV.

Og kunde De, som Slige Drengene udi dette Huus, til Opfostring, Underviisning og Övelse udi de herefter om-

ommeldte Haand-Gierner, söge at faae indlagt, indfinde sig naar og faaledes, som OS Elskelige *PRÆSIDENTEN* og *DIRECTEURERNE* for *Etablissementet* derom udi *Gazetterne* lader *advertere*, eller paa anden Maade *publicere*, nemlig: Personlig eller ved Fuldmægtig, og tilkiendegive, Drengens Navn, Forældre og Föde-Sted, samt Sogne-Præstens Beviis, om hans Alder, hvor han er döbt, eller anden Efterretning fra vedkommende Övrighed, saavidt haves kand, og saa vente at faae Drenge indlagt, naar det, som för er meldt, skeer med Forældres, Formynderes, eller Slægtinges, samt Föde-Stavns Ejeres *Consens* eller Forevidende, enten strax, eller, om Tallet af To Hundrede allerede var *complet*, da ved förste *Vacance*, ligesom de have anmeldet sig, og blive vedvarende at söge, at faae ved förste Leilighed den anmeldede Dreng indlagt, som faaledes siden skal *continuere*, saa længe *Etablissementet* er til.

V.

Forommeldte Drenge skulle udi samme Huusnödtörftig, men dog ikkun med *ordinaire* Föde, Klæder og Huus-Geraad, saa ringe og saa haart som Sundheden vil tillade, underholdes og forsynes, og der faaledes opfödes og opdrages, samt vennes til idelig Arbeyde, at

de kunde holde og ansee hver *Employ* og *Condition* som dennem siden forekommer, og tilbydes, for en Forbedring i deres Vilkaar.

VI.

Iligemaade skulde de der udi deres Christendom grundig, udi Læsen og Skriven tilstrækkelig, og udi Regnen lidet til Fornödenhed, underrættes; Men ellers udi intet andet Videnskab, af hvad Navn det have og under hvad Prætext det end være kunde, langt mindre udi nogen Kunst eller *Profession* egentlig oplæres, men alleene til efterskrevne, eller andre deslige Haand-Giærninger, anføres og opvennes, nemlig:

VII.

Saa snart de ere komne til Kræfter, skal de, efter sammes Beskaffenhed, sættes og vennes først til Spinden af Ulden og Linned, og til Strikken, siden til Væven og andet i *Fabriquer* forefaldende Arbeyde, med viidere deslige Haand-Giærning, som eragtes for det Almindelige meest nyttig og tienlig; Hvortil de alvorlig skulde holdes og idelig skyndes og formanet, at være lærvillige, flittige og ufortrødne, paa det at de udi deres unge Aar kunde faae det Greb og naae den Kundskab, som udfordres.

VIII.

VIII.

Saafrart de ere blevne dygtige , og af fornöden Styrke til nogen Slags Tieneste, hvilket eragtes, efter eenhvers *Constitutions* Beskaffenhed, at kand være fra det 12. til det 15. Aars Alders Fuldendelse, bliver de, efter deres egen Tilböyelighed og befindende Beqvemhed, overladt, enten til *Fabriqueurer*, *Handlende*, eller *Söefarende*, som dennem begiære, eller imodtage ville, imod den Kiendelse af 50 Rdr. (som herefter ommeldes, og bör komme Huusets Fond til gode) for at tiene *Dennem*, indtil deres 24. Aars Alders Fuldendelse, som Drengene udi deres *respective Fabriquer*, eller ved Söefarten paa deres Skibe, for Kost og Klæder alleene, uden anden Lön i saadan Tiid; Og skulde de, imidlertiid de ere udi saadan Tieneste, være deres Hosbonder udi alle Maader lydige, huld og tro, og, om nogen, imod Formodning, skulde enten *absentere* sig, eller begaae deslige eller andre Forseelser, skulde de, hvor de findes og antreffes, straffes efter Lands Lov og Forordninger.

IX.

Men, efter deres 24. Aar, skulde de aldeles være fri, og have fuldkommen Tilladelse og Rættighed, at föge

følge deres Ophold og Næring, hvor de ville udi VORES Riiiger og *Provinzer*, og Selv at betinge sig faadan Lön for *Fabrique* Svenne og deslige, eller for *Matrofer* og Söefarende, som de bekomme kunde; Saa og efter Omstændighedernes og *Fabriquernes* Beskaffenhed, som de have udlært, og ere blevne vel kyndige udi, omfider at maae nedfætte sig paa Landet, eller udi de smaa Kiöbstæder, og der, enten for deres *Egen* eller *Andres* Reigning, ubehindret fortsætte det Arbeyde, som de faaleedes, som ovenmeldt, lært haver, allene,

X.

Efter skyldig Pligt og til Taknemmelighed for den fra deres spæde Ungdom nydte Underholdning, Opdragelse og ald anden Forforg, maae de ikke, uden foregaaende særdeles Tilladelse, begive sig i fremmede Lande eller Tieneste. Og, om de döe, uden Börn at efterlade, da henvende det halve af deres erhvervede Formue til dette Huus, udi hvilket Grundvolden er lagt til deres Velfærd, ved god Opdragelse, faaledes som udi deslige vel indrettede Stiftelser, Brug og forordnet er, eller og i visse Tilfælde og Omstændigheder med *Directeurerne* kunde *accorderes*, om een vis Kiendelse til dette Huus, for da at kunde, efter eget Behag, *disponere* over det övrige af deres gandske Formue.

Og,

Og, som VI ved VORES Höy-Kongelig *Rescript* af 16de *Martii*, sidstleden Allernaadigst have *constitueret* og anordnet OS Elskelig Herr JOHANN HARTWIG ERNST Baron von BERNSTORFF, Ridder, VORES Geheime-Raad i VORES Geheime-*Conseil*, Cammer-Herre, Ober-Secreterer i VORES Tydske *Cancellie* og *Deputeret* i VORES General Landets *Oeconomie* og *Commerce-Collegio*, til at være PRÆSES, og OS Elskelige FRIDERICH HOLMSTED, VORES *Etats*-og *Justitz*-Raad, samt Borgemeister i VORES Kongelige *Residentz*-Stad Kiöbenhavn, JOHANN FRIDERICH FRIIS, VORES *Etats*-*Justitz*-og Cammer-Raad, CONRAD CHRISTIAN DAUW, VORES *Etats*-*Justitz* og Cammer-Raad, saa og Amtmand over *Hirschholms* Amt, samtlige *Committerede* udi VORES General Landets-*Oeconomie* og *Commerce-Collegio*, JOHANN FRIDERICH WEWFR, VORES *Etats*-Raad og *Banco-Commissaire* ved VORES *Oftroyerede* Vexel-og Laane-*Banque*, og JOHANN JACOB HÆSEKER, VORES *Cancellie*-Raad og Raad-Mand i VORES Kongelig *Residentz*-Stad Kiöbenhavn, til at være DIRECTEURER for dette *Etablissement* og deraf *dependerende*, og anbefalet dem Samtlige, som *Præses* og *Directeurer*, at see VORES Allernaadigste Villie og gode *Intention* med saadan Alvorlighed, Fliid og Nidkierhed i Verksat og

befordret, og fiden med all Omhue og beftmuelige Beobagting *continueret* og vedligeholdt fom VI OS af Dennem forsee og formode. Til hvilken Ende De forderligft havde at tilfammen træde, og med hinanden overveje og betragte alt hvis, fom til Indretningen udfordres, fornemmelig hvor, og paa hvad Stæd *Etablisementet* eragtes beqvemmeligft og tienligft at fkee, hvad til Bygning og dens Indretning, famt til Huus-Geraad, Redfkaaber, Klæder og deslige vil medgaae, og hvorledes Oeconomien og Regnskaberne fkal föres, og med *Informationen* udi Chriftendommen, Oplæring og Övelse i Haand Gierninger, med videre fkal forholdes. Og bemeldte OS Elskelige *Præfes* og *Directeurer*, udi allerunderdanigft Fölge af faadan VORES Allernaadigfte Befaling, er indkommen med Deres allerunderdanigfte Forflag, at *Etablisementet*, naar det fkal fkee inden Stads Volde, fom VI helst see, eragtes beqvemmeligft at kunde fkee paa *Christianshavn*, nemlig: udi Over-Gaden over Vandet fra *Ober-Land-Byg-Mester* OS Elskelig *Justitz-Raad Johann Cornelius Kriegers* paa Hiörnet af bemeldte Over-Gade og Baadmands-Strædet ftaaende Bygninger af, i Strækning med Over-Gadens Linie og igiennemløbende Canal, hvor dertil kunde udsees og *destineres* een Plads af fornöden Störelse,

relse , faavelsom have ladet giøre Overflage over de, til denne Bygning, Indretning og i Standsettelse, med videre, udfordrende Bekostninger, faavel eengang for alle, hvad Bygning og Indretning, efter den allerunderdanigst fremlagde *Prospect* og *Grund-Tegning* betreffen, som og siden Aarlig, hvad Betiente, Lærere, Mestere og andre Opseere, samt Drengenes Kost, Klæder, Lys og Brændeveed, med videre, efter allerunderdanigst deryed fulgte *Calculationer*, angaaer.

Desligeste have De forfattet *Reglement* og *speciale* Anordning, om alt i Huset forefaldende, nemlig: Hvorledes den gandske Huusholdning skal forestaaes, Regenskaber føres og aflegges, og hvorledes Omgangen med Underviisning i Guds frygt og dens Övelse, Oplæring udi Haand-Giærninger og deres Befordring, samt Drengenes Spiisning, Klædning, Tugt og Tilfyn egentlig skal være, med videre som bör iagttages og følges.

Saa have VI givet saadan Deres allerunderdanigste Forflag om *Etablissementet* og Huusets Bygning, paa det forkrævne Stæd paa Christianshavn, Allernaadigst Bifald, og Vilde, at med dets Bygning og Indretning, efter den af OS Allernaadigst *approberede* Tegning, saa

snart mueligt, skal begyndes, og med all muelig *Mena-*
ge fuldføres.

Ligesom VI og forommeldte *Reglement*, og derudi befattede *speciale* Anordninger og *Instructioner* Allernaadigst *approbere*, samt Byde og Befale Alle og Enhver Vedkommende udi Stiftningens Tieneste staaende, sig derefter udi alle Maader behörig at rette og forholde, og ellers udi alle Tilfælde, at være *Præs* og *Directeurer*, som deres foresatte Övrighed, hörig og lydig, under Tiltale og Straf, som vedbör. Og skulle *Præs* og *Directeurer*, nu værende og efterkommende; som *Directionen* over denne Stiftning, og alt deraf *de-*
penderende med all optænkelig Fliid og Nidkierhed at före, paaligger, have Magt og *Authoritet*, alle Stiftningens Betiente, saavel De, udi *Reglementet* benævnte, som Andre til Stiftningens Tieneste behövende, at antage og affkaffe; Og skulle Alle, imedens De staaer udi Stiftningens Tieneste, være Dennem, som *Præs* og *Directeurer*, hörig og lydig udi alt hvis enhver af Dennem, paa Stiftningens Vegne, befales, efter det ham paaligger, og er *instrueret* om. Og paa det at Stiftningens Anliggende med all mueligt Agtsomhed desbedre kand blive paa-agtet og befordret, forsamles *Directionen* udi Huuset, visse fastsatte Tider, eller saa ofte som ud-
for-

fordrës, for at *deliberere*, om de forefaldende Ting, paaſee at alting der holdes i behörig Gang og Stand, og beordre det fornödne. Og maae intet, til Indtægt beregnes eller til Udgift föres, uden det af trende af *Directionen* i det mindſte er underſkreven, ey heller noget foretages, af hvem det end være maatte, uden *Directionens* Forevidende, og efter Deres *Ordre* og Foranſtaltning.

Og have VI da videre, til dette ETABLISSEMENTS Beſte og beſtandige Vedligeholdelſe, Allermildeſt ſkienket og giver, ſaa og af Höy-Kongelig Naade forundt, forleened og tilſtaaet, ſom efterfølger, nemlig:

I.

Have VI Allernaadigſt *deſtineret* og af Höy-Kongelig Naade ſkienker og giver til denne Stiftning af VORES *Caffe* en vis *Summa*, ſom maa anvendes til de foreſtaaende Bygninger og andre til *Etabliſſementet* udfordrende Indretninger.

II.

Og, ſom ſig nogle allerede have mældet, hvilke ere ſindede, at komme denne ſaa længe forönſkede og höyfornödde Stiftning med noget, efter deres gode Hier-

telag, til Hielp, hvilken deres i Gierningen *Patriotiske* Nidkierhed for det, som kand geraade det Almindelige til faa stor Gavn og Nytte, OS haver været særdeles behageligt, ikke paatvivlende, at jo Fleere lige Velfindede vil tage Anledning, at følge saadanne *Exempler*, faa bevilge og tillade VI Allernaadigst, at til Stiftningens Beste maa skee en Samling, enten ved *Subscription* udi dertil indrettede Böger, eller paa anden dertil af *Directionen* tienligst befindende Maade, hvorved Alle og Enhver kand gives Anledning til, at vise deres Gavmildhed og Kierlighed for faa mange fattige Börns Opfostring, hvis Antall vil foröges af de Kræfter og Indkomme, som for Stiftningen erhverves; Dog ville VI Allernaadigst at saadan Samling skal skee utvungen, vilkorlig og aldeles frivillig.

III.

Foruden denne Samling eengang for alle til *Etablisementet*, ville VI Allernaadigst forunde dette **Fattige Börns Opfostrings Huus** en Aarlig *Collect*, Saavel overalt i VORT Rige Danmark, paa Landet og i Kiöbstæderne, ingen undtagen, Som og udi VORES egne Tydske *Provincer*, hvorfra fattige Börn til Opfostring og Oplæring, i dette Huus maa indlegges,

legges, Saaledes at hver Nyt-Aars-Dag til Froe Prædiken, Höymesse og Aftenfang, Bekkener, efter foregaaende *Intimation* for Kirkens Döre maa udsættes, eller paa anden Maade, efter hvert Stæds Omstændigheder, Brug og Maade indsamles, hvis enhver af Christen Kierlighed, efter eget gode Behag og af fri Villie, til Hielp, til Drengenes Underholdning og Oplæring i dette Huus, give og meddeele ville. Hvilket, som saaledes indsamles af Præsterne, leveres til Provisterne i hvert Herred, og af Provisterne til Biskopperne i Stifterne, som derom tilkiendegiver *Præses* og *Direcleurerne* for Stiftningen, saaledes, som hidtil i slig Fald haver været forholdet.

IV.

Skal det Allernaadigst være bevilget og fastsat, at De som vilde *contribuere* til *Stiftningens Fonds* Forøgelse 300 Rigsdaler eller derover, skulle derimod have Frihed for Sig, efterlevende Hustru og deres Livs-Arvinger af begge Kiön, efter deres Alders og Födsels Rettighed og Medför, at indlegge Een Dreng af den fastsatte Alder, og udi den bevilgede Tiid, nemlig: fra femte til femtende Aars Alders Fuldendelse, til Opfostring og Oplæring i dette Huus, for hver 300 Rigsdaler *Capital*, med saadanne Vilkor og Omstændigheder, at,

at, om den Dreng, som indlegges, enten døde, eller kort derefter af Indleggeren, formedelt een eller anden Aarsag, for Tiden blev udtagen, da strax igien en anden at maa indlegge, og dermed saaledes *continuere*, at Indleggeren eller hans *Descendenter* stedse kand have Frihed, som ovenmeldt, at indlegge en Dreng for hver 300 Rigsdaler Capital i dette Huus, og maae uden nogen Afgifts Erleggelse udtage og *employere* ham saaledes, som udi denne *Foundations* Ottende og niende Posten Allernaadigst er meldet; Og forbeholdes *Proprietarier* og Land-Godses Ejere, som med saadan erhverved Frihed nogen indlegge, den Rettighed til Drengene, som de af deres Godser indlegge, som saadanne ere deres Föde-Stavn pligtige, efter Lands Lov og Forordninger.

V.

Maa og skal dette Huus (dog uden at *præjudicere* de allerede virkelig meddeelte Benaadinger eller Tilladelser) nyde det Allernaadigste Privilegium Allene 20 efter hinanden følgende *Generale Lotterier* at maae indrette og fuldföre, nemlig: om mueligt er, Eet *General-Lotterie* Aarlig, udi saa mange *Classer* eller smaa *Lotterier* fordeelt, som af *Directionen* for best eragtes,

og

og tienligst befindes, til at naae den *intenderede* Fremgang; med den *Reservation* allene, at, da *Fattig-Væsenet i Danmark* synes herved at blive betaget noget af den Fordeel, som Tiid efter anden kunde tilvejebringes ved det *Beneficium* af *Lotteriets* Indretning, saadant da ved en Afgift af 3000 *Rigsdaler*, som dette *Nye privilegerede Huus* for hvert i Stand komne *General-Lotterie* forpligtes til, *contant* at udbetale til *Fattig-Væsenet*, bliver holdet skadesløs, helst samme ohngefehr udgiör den Gevinst, som *Fattig-Væsenet*, ved eet af dem selv indrettet *Lotterie*, nydt haver. Og, som VI ere komne i Erfaring, hvorledes paa eet og andet Stæd, uden Bevilling, oprettes *smaa Lotterier* under adskillige Navne og Foregivende, hvilke saa meget meere ere skadelige og utilladelige, som de ikkun giøre Hinderudi de, til *Gudelig Brug*, *Fattiges Forsörjning* og *Publici Nytt*, indrettede og i saadan Henfigt Allernaadigst bevilgede *Lotterier*, saa skal sige *utilladte Lotterier* aldeles være affkaffede, og efterdagsforbuden af *nogen*, i hvem det end være, eller under hvad *Prætext* det foregives kunde, udi *Penge* eller *Vabre* at maa indrettes eller bruges; Hvilket VI og Allernaadigst Ville, at ved *Placater* baade her og andre Stæder skal bekiendtgjöres, og saa-

vel af Magistraten og Politie-Mesteren ber i Staden, som og af Vedkommende paa andre Stæder i agt tages, og allvorlig deroverholdes.

VI.

Ville VI Allernaadigst, at Huusfets Indkomster skal i fremtiden forøges ved den forommeldte Kiendelse af 50 Rigsdaler, som af *Fabriqueurer*, *Handlende* eller *Søfarende*, som forhen er meldt skal erlægges; Hvorhos i agt tages, at, i fald *en saadan overladt Dreng*, kort eller inden faae Aar derefter, ved Döden skulde afgaae, at da Hosbonden *en anden Dreng* udi den Afdödes Sted, paa Forlangende bör overlades, med lige Vilkor, som den forrige, og imod en *proportioneret* forringet Kiendelse.

VII.

Ville VI Allernaadigst til dette *Etablissement Skienke* og *Give* den Plads udi Over-Gaden over Vandet paa *Christianshavn*, som her foran er ommeldt, at være udfæet, og til *Etablissementet* tienlig befunden, nemlig: fra

VORES

VORES Over-Land-Bygmester Juslitz-Raad *Jobann Cornelius Kriegers* paa Hiørnet af bemeldte Over-Gade og Baads-Mands Gaden staaende Bygninger af, i Linie og Strækning med Over-Gaderne, og der igien-nem løbende *Canal* udi Længde 300 Alen, og udi Brede eller Dybde *circa* 95 Alen, som er Pladsens hele Brede og Strækning imellem begge Gader, nemlig: Over-Gadens Linie over Vandet paa den eene, og Dronningens Gadens Linie paa den anden Side. Hvilken Plads VI Allernaadigst have befalet *Magistraten udi Kiöbenhavn*, faaledes som forskreven staaar, ved *Stads-Conduciteuren* at lade afmaale, afpæle og anvise, hvorefter den maa indhegnes, og paa den Side til *Canalen* i sin Tiid Bollverk settes, Gade anlegges og forlænges, samt derpaa faadanne Bygninger nu strax, og siden Tiid efter anden opføres, og andre Indretninger skee og giøres, som *Stiftningens* Omstændigheder udfordrer; Og skal *Alt-sammen*, saavel *Grund*, som *Bygninger* tilhøre Dette *Etablis-sement* til Evindelig og U-igienkaldelig Ejendom, med al behörig Ret og Rettighed efter Loven, og skal ansees med samme Frihed for *Indquartering* og andre *Onera*, som *deslige Pladser*, *Bygninger* og *Indretninger*, saasom *Hospitaler*, *Weysenhuset*, og *publique Skole-Huuse* udi *Kiöben-*

børn nyde, og Dette Fattige Børns Opfostrings Huus, udi *ingen Tilfælde* med videre bebyrdes, eller anderledes ansees, end bemeldte *publique Huuse*, saa længe det dertil bruges.

VIII.

Og, som denne Plads ikke endnu fuldkommelig, men ikkun omtrent een Tredie Deel deraf, virkelig er opfyldt, hvorpaa den første Bygning bliver opført, men til *Etablisementets* Brug nødvendig udfordres *meere Rum og større Plads*, til Kiökken-Hauge, Bygnings-Materialier og andet deslige, *end den*, som nu virkelig opfyldt findes af den ovenmeldte *Stiftningen* Allernaadigst forundte Plads; Saa ville VI Allernaadigst, at til Dette Huus imedlertiid maae legges og bruges saa meget af den *nest ved beliggende opfyldte Plads*, tværs igiennem de til Dronningens Gadens Flugt *destinerede Linier*, saa langt imod Printzens Gadens *Linie*, som udfordres, indtil enten *meere* af den *Huuset* nu Allernaadigst forundte *Egen Plads* viidere i Længden kand blive opfyldt, eller og *Nogen* melder sig, til at bygge paa den anden Side af Dronningens Gade, da denne indtagne

tagne Gade-Plads, med videre, igien skal udlægges, og behörig rödelig giöres, saa fremt som det ikke skulde behöves, at til dette Huufes Fornödenhed derpaa blev bygget, da det i flig fald *dertil*, frem for til anden *particuliere* Brug, skulde være *prefereret*.

IX.

De Betiente, som virkelig boe udi Huufet, eller, om de end boe uden Huufet andenstæds, og dog höre dertil, deraf lönnnes, og ingen anden Fortieneste have, eller Borgerlig Næring bruge, skulle være fri for, at forrette nogen slags af Byens Bestillinger, at giöre Vagt, Optoge eller deslige, og skulle udi alle Maader ansees, og i alle Tilfælde med dem, saavel med deres *Foro*, som med deres *Jurisdiction* og *Efterladenskab* forholdes, ligesom med Betienterne udi de forbemelte andre *publique Huuse* i *Kiöbenhavn* hidtil haver været Brug og Maade.

X.

Tillade VI Allernaadigst, at udi dette Huus maa *prepareres* og behandles alle *Sorter* til *Manufacturer* brugelige

gelige *raae Materier*, være sig *Linned* eller *Uldet*, *Bomuld* eller *Andet*, og samme ikke allene derudi spindes og tvindes, haspes og spoles, men endog væves, knyttes og paa andre Maader forferdiges og *appreteres*, saa vel *benævnte* som *alle andre Sorter Manufactur-Vabre*, som Andre ikke *privative* ere berettigede til, alleene at forfærdige. Og maae af *DIRECTIONEN*, til saadant Arbejde og Drengenes Underviisning, antages saadanne Mestere, Arbeidere og andre Personer, som De fornødne og til Huusets Beste for rienligt eragter, uden at derudi maae giøres nogen Hinder, eller Mesterne tvinges til, at giøre Mester-Stykke, indtræde udi Haandverkernes Lauge, at svare Laugs-Rettighed, eller være forbunden til nogen Laugs Vedtægter, saa længe de *virkelig* staae udi Dette Huusets Tieneste, og ikke arbeide for Andre.

XI.

Drengene, som udi dette Huus have været indlagde, skulle, naar de deraf udtages, ikke bebyrdes med at forskaffe andre *Geburts-Breve*, end *DIRECTIONENS Attester*, som dennem paa U-Stemplet Papier, under Huu-

Huufets Seigl, uden Betaling, maa meddeeles; og skal ansees ligesaa gyldig, som det af Rættens var udfærdiget; og paa det Anordnede Stemplet-Papier var skreven: Udi hvilke *Attester* og maa anføres *de Skudsmaale* som dem af *Lærerne og Mesterne* gives, om deres Viden-skaber og deres Forhold i den Tiid de haver været i *Dette Huus*.

XII.

De Dreng, som udi *dette Huus* ved Döden bliver bortkaldet, skulde jordes udi Vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, *dens Kirkegaard*, hvor dem skal forundes fri Jord, og Begravelse, paa de dertil forordnede Tiider, uden ringeste Betaling, enten til *Kirken* eller dens *Betiente*.

XIII.

Ville VI Allernaadigst, at *Dette Huus* skal være befriet for at svare *Told, Consumption, Accise* eller *andre Paalæg* af de Vahre, som indføres, og bruges til
For-

Forarbeidning derudi, det være sig *Hør, Hamp, Uld, Olie, Farve-Vahre* eller *deslige*, til hvilken Ende *DIRECTIONEN* paa sædvanlig Maade ved Indførselen indgiver rigtig Fortegnelse paa *sådanne Vahre*, til De *Deputerede og Tilforordnede* udi *VORES Cammer-Collegio*, og *requirerer* frie *Ordre* til *Vedkommende* paa *Told-Cammeret*, saa ofte noget indføres, som Dennem da skal meddeles.

Ligeledes ville VI Allernaadigst forunde *Told- og Accise-Fribed* paa de Bygnings *Materialier*, som saavel til den nu forestaaende Bygning og Indrætning, som og fiden til Bollverkning, Indhegning og flere Bygninger, i Tiiden kunde behöves.

XIV.

Og for ydermeere og i alle Tilfælde, at viise *VORES* Allernaadigste *Attention* for *Dette Etablissement*, have VI Allernaadigst bevilget, at ved hvert Aars Udgang maa af *VORES Cassa* til *Stiftningen* betales 100 *Rixdaler Aarlig* for hver 100de af disse Dreng-Börn, som der udi det forbigangne Aar have været spiset og underhol-

derholdet, efter den *speciale* Forklaring, som derom af *DIRECTIONEN* fremlægges.

XV.

Forunde VI Allernaadigst, at *Stiftningen* maa befries for *Porto* afald den *Correspondence*, som udi *Dets Anliggende* føres og forefalder, baade *til* og *fra*, Indenlands og Udenlands Stæder, nemlig, af de Breve som skrives, saavel af *DIRECTEURERNE Selv*, som af *Huushets Forstander* udi *Dets Anliggende*, saa og af *Inspecteuren for Lotterierne*, og *til Gienfvar* indløber og imodtages, det være sig *til* og *fra Dem*, som Drengenten *indlegge*, eller *udtage*, som og den *Correspondence*, som forefalder med *Collecteurer*, eller andre *Lotterierne* angaaende *Affaires*; Dog skulde alle saadanne Breve, som afgaar, være forseglede med *Stiftningens Segl*, eller de *Lotterierne* betreffende, med *et vist dertil indrettet og Inspecteuren betroet Segl*, og ellers, saavel med de *Attester*, som skal følge samme Breve, som udi andre Maader forholdes efter Forordningen af 1te May 1735, saa at ingen Undersleb begaaes, eller

D

anden

anden *Correspondence*, under den *Prætext* föres under vilkorlig Straf.

Hvad *Træknings Lister* og *deslige* angaar, som ikke kand beforders med *den Ridende-Post*, Tillade VI Allernaadigst, at maa gaae med *de Farende Poster*, faaleedes, som med nogle andre *Lotteriers Lister* forhen skeeter, og at *DIRECTIONEN Selv* maa *accorder* med de *Farende-Poster*, om *det*, som i flig fald derfor skal betales,

XVI.

Bevilge VI Allernaadigst, at til *Alle Denne Stiftnings Affaires* maa være Tilladt at bruges *U-stemplet Papier*, nemlig: baade til Deres *Bøger*, *Forskrivninger*, *Contracter*, *Reverser* og *Attester*, *Qvitteringer*, faa og *Rættergangs Sager*, om De skulle blive foraaftaget nogen at føre, samt *alt andet*, som foresalde kunde, og skal dog baade *inden* og *uden* Rættens antages og ansees, som det var skreven paa den Allernaadigst Anordnede *Rette Sort* Stemplet Papier.

XVII.

XVII.

Skulde noget forefalde eller opfindes, som *til Den-
ne Stiftnings ydermeere Forbedring*, *Fremtarv* og *For-
øgelse* kunde holdes tienligt og nytteligt, Tillade VI Aller-
naadigst og Ville, at *PRÆSES* og *DIRECTEURER* saadant
i sin Tiid for OS Allerunderdanigst andrager, da VI
Allernaadigst Ville være betænkt paa, efter Omstændig-
hederne, og, saa vidt mueligt, Allernaadigst at Bevil-
ge og Foranstalte, hvis som kunde geraade til Dets *Sou-
tien* og *Vedligeholdelse*, saasom VI altid med Høy-
Kongelig Naade og Velbehag Vilde Optage og Ansee
den herudinden udviisende *Nidkierhed* og *Vigilance*,
og have særdeeles Fornøyelse af, at see Dette fornødne
Værks *Opkomst*, *Tiltagelse* og bestandige *Vedligehol-
delse*, befordret.

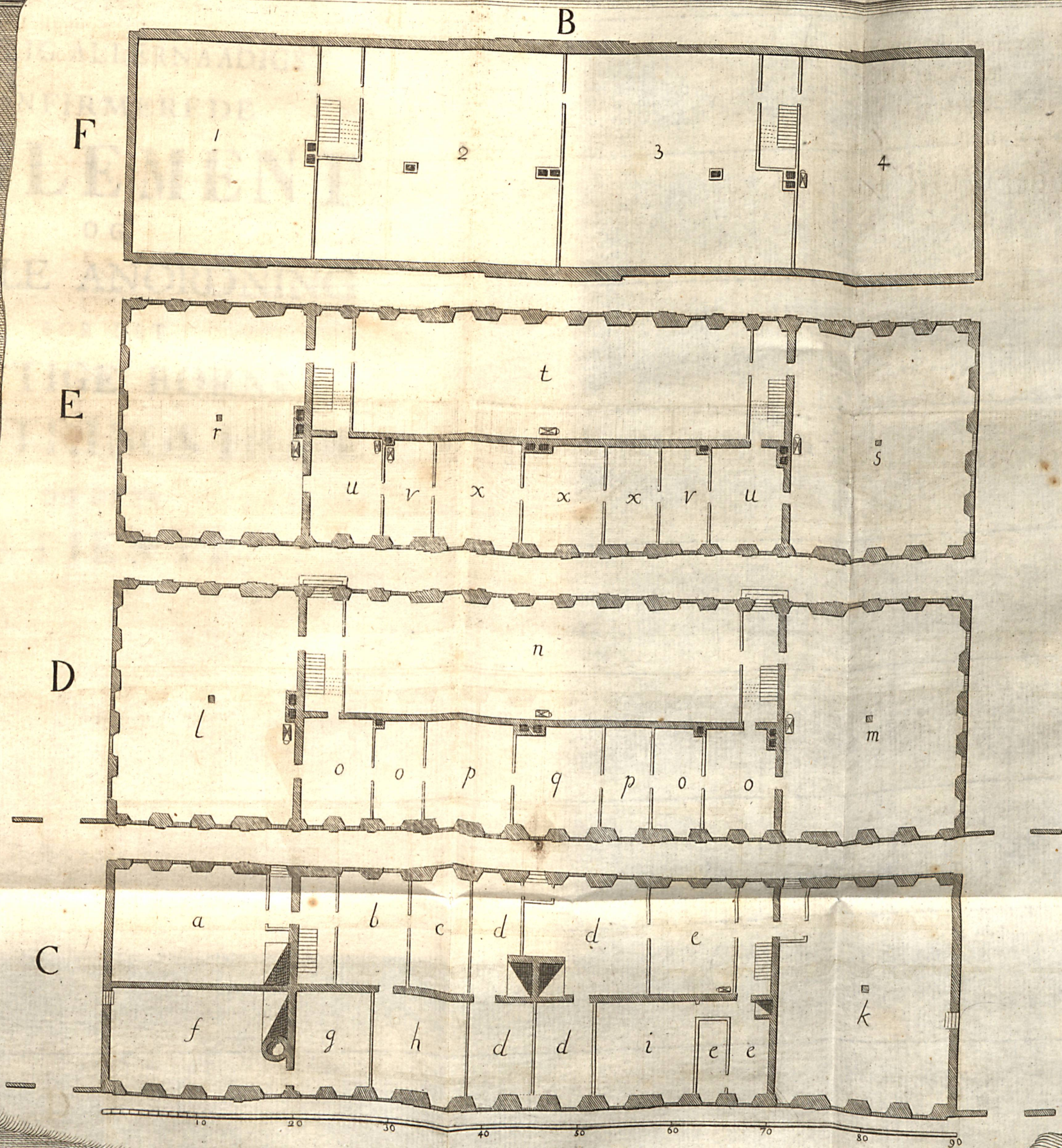
Hvis som imidlertiid udi eet eller andet Tilfælde
maatte forefalde, hvorom *PRÆSES* og *DIRECTEURER* fin-
der fornöden, VORES Allernaadigste Villie og *Resolution*
at indhente, Tillade VI Allernaadigst, at derom *igien-
nem* VORES *General Landets Oeconomie- og Commerce-
Collegio*

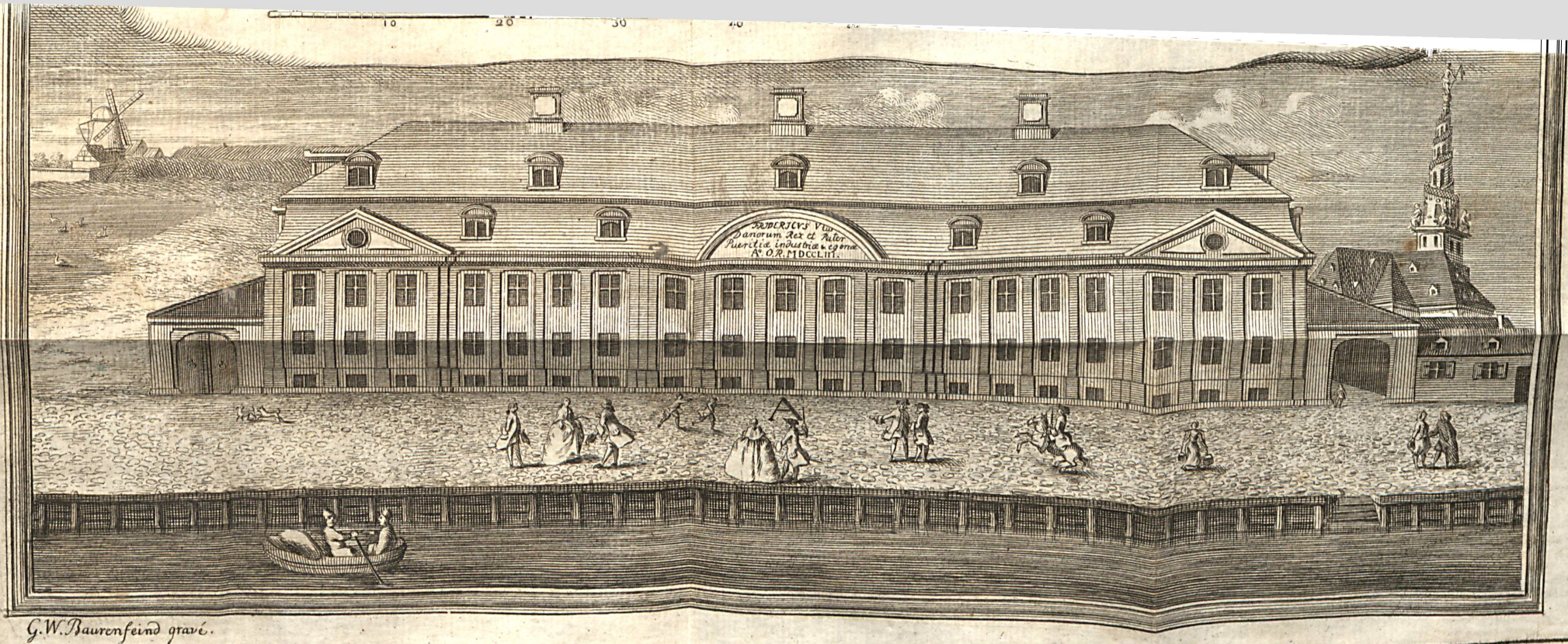
Collegio maa skee Allerunderdanigst Forestilling, da VI
VORES Allernaadigste Villie forderligst Vilde lade til-
kiendegive. Givet paa VORT Slot FREDENSBORG
den 29de Junii An. 1753.

Under VOR Kongelig Haand
og Signet.

FRIDERICH R.

DET KONGELIG STIFTEDE FATTIGE BÖRNS OPFOSTRINGS HUUS PAA CHRISTIANSHAVN.

A. PROSPECT OG FAÇADE AF OPFOSTRINGS HUISET. B. GRUND-TEGNING TIL SAMME HUUS.

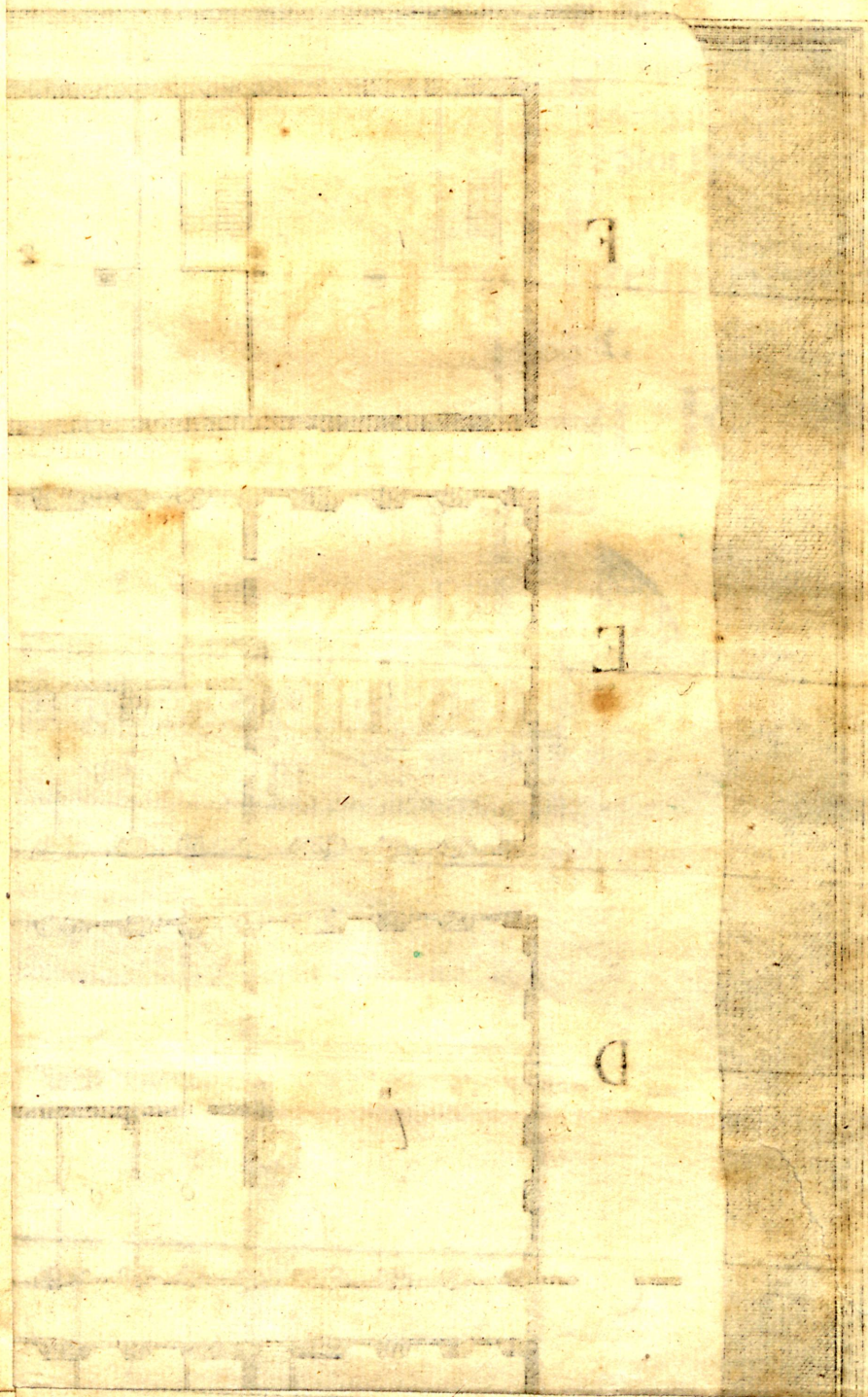
C. KIELDEREN. a. det store Kiökken. b. Öll-Kielderen. c. Spiis-Kammer. d.d.d.d. Kiökken og Spiis-Kamre for Mesterne. e.e.e. Værelse og Leilighed for Portneren. f. Vasker-Huus. g. Rulle-Stue. h. Forraads-Kielder til Victualier. i. Bevaringssted til adskillig Huus-Geraad. k. Bevarings-sted til Brendevad.

D. FÖRSTE ETAGE. 1. Spinde-Stue til Linned. m. Spinde-Stue til Uldent. n. Sahl til Bön, Catechisation, og Underviisning, saa og til Spiisning. o.o.o.o. Værelser for begge Mesterne. p.p. Material- og Garn-Kamre. q. Forraads-Kammer til det som Mesterne levere fra dem til Forstanderen.

E. ANDEN ETAGE. r. Væver-Stue til Linned. s. Væver-Stue til Uldent. t. Sahl til allehaande Bruug. u.u. til Skær-Rammer og Latt. &c. v.v. Material-Kamre til Linned og Uldent. x.x.x. Forstanderens Værelse, Comptoir, og Samlings-Stue.

F. MANSARDE.

1. Sovestæd for de største Dreng.
2. Sovestæd for de mellemste Dreng.
3. Sovestæd for de mindste Dreng.
4. Sygestuen.

KONGELIG ALLERNAADIGST
CONFIRMEREDE
REGLEMENT
O G
SPECIALE ANORDNING
FOR DET
FATTIGE BÖRNS
OPFOSTRINGS HUUS
OG DETS
BETIENTE.

A

**I FRIDERICH
DEN FEMTE, AF
GUDS NAADE,
KONGE TIL DANMARK OG
NORGE, DE VENDERS OG GOTHERS,
HERTUG UDI SLESVIG, HOLSTEEN,
STORMARN OG DITMARSKEN, GRE-
VE UDI OLDENBORG OG DELMEN-
HORST &c, &c.**

Giöre alle vitterligt: At, efter som OS
Elskelige Hr. JOHANN HARTWIG ERNST Baron
von BERNSTORFF Ridder, Vores Gebeime-Raad i
Vores Gebeime Conseil, Cammer-Herre, Ober-Secreterer
i Vores Tydske Cancellie, og Deputeret udi Vores General-
Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio som PRÆ-
SES; og FRIDERICH HOLMSTED Vores Etats-
og Justitz-Raad, samt Borgemeester udi Vores Kongelig Resi-
dantz-Stad Kiöbenhavn, saa og Committeret udi Vores Ge-
neral-

neral- Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; JOHANN FRIDERICH FRIIS Vores Etats- Justitz- og Cammer-Raad, saa og Committeret udi Vores General-Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; CONRAD CHRISTIAN DAUW Vores Etats- Justitz- og Cammer-Raad, saa og Amtmand over Hirschholms Amt, samt Committeret udi Vores General- Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; JOHANN FRIDERICH WEWER Vores Etats-Raad, Banco-Commisfaire ved Vores Oetroyerede Vexel- og Laane-Banque udi bemelte Kiøbenhavn, saa og Vores Agent; og JOHANN JACOB HÆSEKER Vores Cancellie-Raad, og Raadmand udi forbemelte Kiøbenhavn som DIRECTEURER, for Et Særdeles Etablissement, som VI, under Navn af Fattige Börns Opfostrings Huus, Allernaadigst ville lade indrette og fundere til at underholde 200 Drengs Børn; I følge VORES til Dennem den 16de Martii udi indeværende Aar ergangne Rescript, til VORES Allernaadigste Approbation haver indtendt: Eet af Dem forfattet REGLEMENT og SPECIALE ANORDNING, hvorledes Oeconomien udi Dette

af OS Allernaadigst Stiftede Huus, med alt deraf *dependerende* skal føres, forestaaes og forrettes, og *hvilket Reglement* lyder Ord efter andet, som følger:

DEN ALMÆGTIGE TRE-ENIGE GUD, Himmelens og Jordens Skabere, Som, ved Sin Guddommelige Almagt og Viisdom, styrer og opholder alle Ting, Som, haver Kongernes Hierter i Sine Hænder, og leder Dem, efter Sin Guddommelige Villie: bör altid og u-afladelig loves og priisfes, for ald Sin Naade, og for de u-tallige og u-endelige Miskundheder, som er beviist, og stedse saa kiendelig beviises Disse Riger og Deres Indbyggere, iblant andre Lykfeligheder, ved at styre og leede, saa mange efter hinanden Regierende Gudfrygtige Kongers Hierter, til ald Mildhed og Naade, samt til ald optænkelig Omhue og Forsorg, for Deres kiære og troe Underfaatter, hvilket haver tiltaget med Kongernes Tall, faaledes: At Den Sidstes, ere blevne fleere og kiendeligere, end De Førstes og Forriges:

DERES KONGELIGE MAYESTÆT, Vores nu Allerhöyftpriiseligst-Regierende Allernaadigste Arve-Konge og Herre, **Kong FRIDERICH den FEMTE**, Som DEN AL-
MÆG-

MÆGTIGE fremdees velsigne, og lade længe leve,
til Sine kiære og troe Underfaatters Gavn og Glæde!
Hans Mayestæts Faderlig-kiærlige Omhue og Höy-Kon-
gelig Forförg, strekker sig end og til de allermindste
af de Kongelige Underfaatter og deres Afkom;

Hvorpaa virkelig og i Gierningen sees Pröve og
Exempel, udi den Ypperlige og Höyfpriifelige Stiftning
af **Eet Fattige Börs Opfostrings**
Huus fra 5te til 15de Aars Alders Fuldendelse, til
hvis *Etablisement*, Allerhöyftbemelte Deres Kongelige
Mayestæt Selv, ved allermildeste Gave, og Höy-Kon-
gelige Forleeninger, legger Grundvolden, i fölge af
foranförte Allernaadigste *Fundation* af den 29 Junii 1753.

Een Stiftning, som er saa meget meere önskelig, og
vil være den ALLERHÖYESTE behagelig, som Fattig-
dommen kommes derved til Hielp, med saa mange Börs
Opfostring, som mueligt er, at underholdes udi deres
enten *U-formuende* eller *Skiödeslöse*, eller og *bort*
döde Forældres og Paarörendes Stæd, og at Undervi-
ses, Oplæres og Öves, udi Guds frygt og nyttige Haand-
Gierninger.

I fteden for, at desfleere faadanne ellers udskyde og opvoxte, som vilde Greene, uden Guds Kundskab, og Formaning, og uden i Tiide at vænnes til, at giøre noget got med Hænderne, hvorved De siden lovlig kunde erhverve, Bröd og Udkomme deres övrige Livstiid.

Der bör ikke tvivles, at jo mange Tusinde vil glæde sig, og findes GUD og KONGEN taknemmelige, for saadan Velgierning, og for det Gode, som kand udvirkes, ved denne saa længe förönskede Stiftung, og fölgelig vil holde for Deres Pligt, at understötte det, som kand tiene til dends Befordring og Tiltagelse; og efter eenhvers Omstændigheder og Evne tage Deel, saavel udi *De*, paa visse Aar, dette Etablissement *alleene* Allernaadigst förundte *Lotteriers* Completering, af hvis Indbringende, Drengene fornemmelig skal underholdes, Som og udi andre Maader, til Stiftningens Beste, efter eenhvers frie Villie.

Vi Undertegnede, af Allerhöyftbemelte Deres Kongelig Mayestæt, Allernaadigst anordnede *Præses* og *Directeurer*, som anbefalede at indrette og Dirigere *Dette Etablissement*, haver, efter den Os paaliggende allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, med ald den Fliid og

Agt-

Agtförmhed, som Vores Indsigt og Betskiönnende haver villet forunde og formaae, paa DERES KONGELIG MAYESTÆTS Allerhöyeste Götfindende, og paafulgte Allernaadigste *Approbation*, forfattet fölgende *REGLEMENT* og *SPECIALE ANORDNING*, hvorledes *Oeconomien*, udi Dette af meer Allerhöyftbemelte DERES KONGELIG MAYESTÆT, Allernaadigst Stiftede, og udi denne Kongelige Residentz-Stad indrettede **Fattige Börns Opfostrings Huus**, med Alt *deraf* dependerende, skal föres, forestaaes og forrettes, til Alle Vedkommendes Efterretning, og U-brödelige Efterlevelse, nemlig:

I.

Huuset, som bygges udi Over-Gaden over Vandet, paa *Christianshavn*, hvor Deres Kongelig Mayestæt Allernaadigst haver for got befunden, at *Etablisementet* skall skee, bliver efter Den Höy-Kongelig *Fundatzes* Bydende, indrettet til Toe Hundrede Dreng-
Börn, i det mindste og for det förste.

Det skall, efter derover forfattede Tegning og Grund-Ritz, være 90 Alen i Længden, og 25 Alen
i Bre-

i Breden, Toe Etager höyt, med Kielder under langs igiennem; afdeelt faaleedes: at der kand være tilstrekkelige og beqvemme Værelser, til Bön og Lov-Sang, til Underviisning udi Læsen, Regnen og Skriven, til Maaltids holdelse, til Spinden og Væven saavel Ulden som Linned, hvert Slags for sig, udi behörig Orden; Saavelsom fornödne Værelser, for Opseere, Mestere og deres Hustruere, i Nærværelsen af hver Haandtering, *item* for Skær-Rammer, og Andre til Garns, Vahrers og *Materialiers* Bevaring hörende, Kamre, Kiökkener, Kieldere og Forraads-Kammere, efter Beskaffenheden, samt Sove-Stæder, som afdeeles udi behörige Rum, for de *Ældste*, *Middel-Aarige*, og *Yngste* Dreng, Sygestue og Lofte-Rum, med viidere udfordernde Indhegning og Indretninger.

II.

Samme Huus bliver forsynet, med behörig ringe Boehave, til benævnte Antal Drenges Fornödenhed, saasom: Borde, Benke, Skamler, Sengesteder hver til 2de Personer, Lamper og Hengestager, saavelsom hvis viidere efter Spiisningens Maade og Medför, vil udfordres, af *Kobber-Jern-Træ-* og *Leer-Kar*, til nödvendig Bruug. Ligesom og til Spinde, Væve og anden
Haand-

Haand-Gierning bliver anskaffet det udfordrende af *Spindeler* og *Skott-Rokke*; *Garn-Vinder* og *Slag-* eller *Tall-Hasper* *små og store*, *Spooler* og *Bubiner*, *Skær-Rammer* og *Skær - Latter* med *deres Tilbehør*, *Væve* og tilhørende fornødne *Væve-Redskaber*, saavel til Ul-det som til Linned, med hvis viidere, som af *alt slegt* til Fornödenhed udfordres; Eftersom ingen Tiid maae fattes, *De* til Eet hvert Slagsbehövende *Redskaber*, til Haand-Gierningens Fortsettelse; Ey heller A. B. C. *Catechismi- Evangelii- Bönne- og Psalme - Böger*, til Læsning, Læren, Sang og Övelse udi *Deres* Christendom; Alt under *Eenbver Vedkommendes* Opsyn og Tilfvar, saaledes, som derom herefter ydermeere meldes.

III.

Der skall indrættes, holdes, og stedse *continueres* Tvende Registere, over *Drengene* som i Huuset indkommer og indtages, nemlig: Eet *Register* eller *Ind- og Ud-skrivnings-Bog* med *Rubriquer*, til at viise, Aar, Maaned og Dag, naar *Eenbver* er indkommen, Navn og Til-Navn, Föde-Tiid og Stæd, Forældres- Paa-rørendes- eller Andres Navne, som *Dem* har frembragt og indlagt; Og endelig, naar *De* af Huuset er udkom-

B

men,

men, död, eller og til *hvad Profession*, og *Hvem* at
 tiene. Saa og *eet Alphabetisk Register*, over Deres Navne
 og *Pagina* eller *Folio*, hvor de findes udi det *rubricerede*
Ind- og Ud-skrivnings Register.

Og, som *Drengene*, Som efter den Höy-Konge-
 lig *Fundatz* udi dette Huus skal indtages, nemlig: fra
Femte til *Femtende* Aars Fuldendelse, stedse vil blive af
 U-liige Alder og Beqvemhed til Arbeide, saa skulde De
 som blive sadte til *Lerere* og Underviisning i Börne-
 Lærdommen, saa og til *Mestere* ved Haand-Giernin-
 gerne, behörig paa-agte, giöre Forklaring om, og
 med Forstanderens medviidende, forfatte *Fortegnelser*
 paa Drengenes Betskaffenhed, nemlig: Hvor mange af
de mindste, som bliver at holde til Läsning alleene,
 og end da ikke ere tienlige til nogen flags Arbeide;
 Paa *Dem*, som behöve at blive endnu fornemmelig ved
 Läsning, dog derhos nogle Tiimer om Dagen kunde
 begynde at arbeide; Paa *Dem*, som de forordnede,
 og herefter ommeldte Tiimer og Tiider alleene, skal
 være ved Läsen, Skriven og Reignen, men udi övrigt
 alletider holdes udi arbeide; Og endelig i fremtiden
 paa *Dem*, som opnaae den Alder og Skiönfomhed, at
De bör prepareres til Confirmation, og hvor mange af
 Arbeids-

Arbeids-Tiimerne *Dem* da paa een vis Tiid, behöves at tillegges, for at bringes til den Oplysning og Kundskab udi deres Christendom, at *De* til Confirmation kand og bör antages, med viidere fornödene *Observationer*, hvad *Enhver* udi Haand-Giernerne efter sit Genie haver Lyft, best er skikket, og fornemmelig kand sættes og bruuges til; Som een af de Pligter, Mesterne paalegges, behörig og med god Overlæg at paa-agte, og forud at være vel betænkt paa.

IV.

Disse Drengbörn, skulde saaledes fra den aller förste Tiid af, med yderste Fliid, ved behörig iidelig Tilsyn, og med ald alvorlig Nidkierhed, vænnes og holdes til, at Bede og Arbeide, og ligesom *De* tiltage udi Alder og Skiönnende, ved Læren, Underviisning og Övelse, *derudi* fremmes og forbedres.

Til hvilken Ende, antages og bestilles beqvemme Personer, som skulde begynde at lære og underviise *Dem*, udi Læsen, Skriven, Reignen *af de 4re Species alleene*, og anden Börne-Lærdom, fra begyndelsen af, og fremdeeles efter Alderens medför *continuere*, med det som udfordres til *Deres* Oplysning og Kundskab,

paa det, at *De* fra Barndommen kunde lære, at kiende frygte og elske, samt love, priiſe og takke GUD *Deres* Skabere, formaner og skyndes, til Gudelige Övelſer, ved Bönner, Lov-Sange og Guds-Paakaldelſe; Og Guds frygt, ſaaledes plantes i *Diſſe Unges* Hierter, hvoraf alle Chriſtelige Dyder haver deres Oprindelſe; Og bliver denne Underviisning med behö- rig Fliid og Nidkierhed, lagt paa ſaadanne Perſoners *Ære og Samvittighed*, ſaaledes, ſom *De* ville forſvare for Gud og Mennifken.

Saavelfom at til den Ende fölgende Gudelige Ovel- ſer i-agt-tages og bringes i *Activitet*, nemlig:

Drengene ſkal foreſkrives og læres uden-ad, kort befattede men fyndige *Morgen-Bönner*, ſom *De* ſkulle bede, förend de gribe til det *Dem* befalede Arbeide; Deſlige *Aften - Bönner*, ſom *De* ſkulle bede, naar eller förend *De* legge Sig til Hviile.

Förend *De* om Morgenen Klokken 8 Sommer og Vinter nyder *Deres* Froekoft ſkulle de ſynge: *Man- dag Morgen*, for Spiisning, den korte Pſalme *Ære, Lov, Priis og Herlighed &c.* og efter Spiisning læſe *Her- rens Bön.*

For

For og efter Middags-Maaltid, skulde *De* skiftes til, efter Alderen i *louren*, at læse høyt *til- og fra* Bords, hvortil bruges vevselviis af de *almindelige Bord-Bønner*, med *Ære være &c. Velsignelsen*, og *Herrens Bøn*.

Om Mandagen för Aftens-Maaltid, synges den korte Psalme: *Christe lad Din ædle Fred &c.* og efter Spiisning, *Herrens Bøn*.

De övrige Dage om Ugen, kand ved *Froe-köst* og *Aftens-Maaltid* enten bruges de samme korte Psalmer som oven er meldt, eller og nogle Vers af andre Gudelige Psalmer, efter Omstændighederne og Aarsens Tiider.

Om Söndagen og *andre Fest- og Hellig-Dage*, de 3de gange om Dagen, nemlig: förend Morgen- Middag- og Aftens-Maaltid, synges den forordnede Psalme: *Hellig, Hellig, est Du Vor Gud &c.* Og efter Maaltid, læses høyt vevselviis af *Dem*, som ere kommen saavidt at *De* kand læse, *den Collect* om Morgen, *det Evangelium* om Middagen, og *den Epistel* om Eftermiddagen, som hörer til Söndagen eller Festen, foruden de sædvanlige Bønner til og fra Bords.

Naar nogen udi dette Huus, faaledes som udi *Manufactur* Huuse brugeligt er, synger ved Arbeidet, maa under flig Sang ikke bruges, *verdslige forfængelige*, langt mindre *letfærdige og forærgelige Viiser*, men *De* skal tilholdes at synge opbyggelige og aandelige Sange.

Foruden den Pligt og Skyldighed, som paaligger De forommeldte Informatores *udi det Aandelige*, hvis Embede og Forretning det egentlig er, og tilkommer *Dem*, at see flig Gudelig Övelse, Bönner og Lovsange, til de bestemte Tiider, udi behörig Skik og Orden, efterkommet og holdet, hvortil *De* og skulle være forpligtet, *Sig*, om forlanges *Eedelig at forbinde*; Bliver det og saavidt paalagt Alle övrige Betiente i Huuset, fra Forstanderen og Mesterne ved Haand-Giærningerne og Deres Hustruer, indtil den Ringeste som *saalareres*, at det skal være Deres Pligt og Skyldighed, at paa-agte og tilskynde (men ingenlunde maa giöre nogen slags hinder, udi) at forekskrevne Guds - Dyrkelse skeer, uden Undskyldning eller Forevending; Og skulle være forbunden, at tilkiendegive for *PRÆSES* og *DIRECTEURERNE* (*skriftlig eller mundtlig*, saasnart De derudi

udi merke Forfömmelse, eller anden Feyl, under *Cas-*
sation og anden Straf, for Alle som Sig herudi forsee.

V.

Som Arbeids-Tiiden udi *Fabriquer* for Dreng og andre, som ikke betales for Deres Arbeide Stykke-
Streng- eller Punde-Vüs, holdes sædvanlig at bör være, om Sommeren fra Klokken 5, og om Vinteren fra Klokken 6. om Morgen, indtil Aftenen Klokken 9. baade Sommer og Vinter; Saa bliver i henfeende til de, udi foregaaende 3die Post berörte Omftændigheder, af disse Drenge Alder og Beskaffenhed, af Mesterne giort Forflag, og af *DIRECTEURERNE* Tiid efter anden fastfatt, fra og indtil hvad Klokke-flet, Deres Arbeide, efter Deres Alders medför, skal begyndes og endes; Hvorom hver fierding Aar, eller saa ofte fornöden göres, Tabeller udi Arbeids-Stuerne bliver opflagne; Eftersom det ikke er giörligt, formedelst den forskiel, som stedse vil findes udi Drengenes Alder og Deres Beqvemhed, til een eller anden *Manufaktur*-Gierning, forud at sette Deres Arbeide i dette Huus, paa saa regulier Food, som det kand skee ved *de Fabriquer*, hvor ikke antages uden *saadanne*, som til et og andet Arbeide strax kand *destineres* og ere beqvemme.

Men

Men det bliver til U-imodfigelig Følge og Rettefnoor *reguleret*, beordret og fastfatt: at ligesom *Disse Dreng-Börn* af Begyndelsen, efter *Deres* Begreb og Skiönfomhed, skulle underviises og oplæres, i *Guds Kundskab*, vænnes til, at *Dyrke* GUD, og formaaes, til Dyd og Duelighed; Saa skulle *De* og, fra den dertil först beqvemme Tiid af, *efter Enbvers Constitution, Kræfter og Genie*, holdes og vænnes, til Arbeide, fra begyndelsen med Uldplukning, Haspen, Spoolen, og andet fligt forefaldende småa Arbeide, og for *Deres* viidere *Kundskab* og *Fremgang* udi nyttig Haand-Gierning, paa det beste og omhyggeligste förges; Paa det, at begge disse U-adskillelige Ting, tillige kand beforders, *det förste*, efter allerhöyeste Pligt og Skyldighed, og *det sidste*, som *een* af Den HÖYESTE Selv befalet *nödvendig Følge*, til at vedlige holde det förste.

Hvis Haand-Gierninger, som af *Drengene* udi Dette Huus, fornemmelig bliver at lære og forrette, bestaaer udi fölgende, nemlig:

Ved Linned Arbeide.

At spinde paa *Haand-Teene*, *haspe* paa *tall-Hasper*, *spooler* saavel paa *småa Spooler*, som *Balbiner*, *doblere*, med videre deraf fölgende og forefaldende, og siden,
ved

ved tiltagende Aar, *at renne* og *væve*, först det simpelfte, og fiden det som bedre er.

Udi Uldent Arbeide.

At *Sortere*, *plukke*, *skrubbe*, *karde* og *kiemme* Uld, at *spinde* baade paa Skott-Røkke og med Haand-Teene, *strenge*, *haspe* eller *stykke*, *spooler*, *bubine*, og *doblere* Garnet, fiden ved tiltagende Aar, *at renne* og *liime* de Uldene Kieder, *væve Eene* og *Selv-anden*, *valke*, *ruuve* eller *kradse*, og deslige ved Grovt Arbeide forefaldende; Efterfom, i fölge af den Höy-Kongelige Allernaadigste *Fundation*, det finere og kunsteligere Arbeide, udi dette Huus forbiegaaes, som det, hvorudi *De* videre maa læres og öves i *Fabriquerne*, som *De* fiden *employeres* og iblant andet kand sættes til, naar *De* forlade dette Huus.

De som dertil ere beqvemme, skulde og lære at *knytte* og *strikke*, faavel Strømper, som Huer, Vanter og Tröyer.

Desligefte underrettes faavidt udi Urtegaards-Væfen, at *De* kunde vide at *Reole*, *forbedre* og *tilbe-reede* Jorden, til allehaande Kiökken-Urter og Hauge-Gevexter, og samme at *saae*, *plante* og *forflötte*,

item at Sætte og at op - elſke Træer, poode, oculere og deslige, ſom kand være *Dennem Selv* og *Andre* i Fremtiiden til Gavn og Nytte.

VI.

Tiiden, udi hvilken de forommeldte Övelfer ſkal ſkee, ſaavel til Underviisning udi Börne-Lærdom, Læſen, Reignen, og Skriven, indtil med Tiiden at beforders til Confirmation, ſom og til Haand-Giernerne, ſkal for det förſte, og indtil *nærmere Anordning*, indrettes og afdeeles (foruden de forommeldte Daglige Morgen- og Aften-Bönner og Sange, med videre) ſaaledes, nemlig:

Mandag og Tiirsdag, baade Formiddag og Eftermiddag, til Spinden og anden forhen benævnte *Manuſactur*-Gierning.

Onsdag Formiddag, til at lære at læſe, reigne og ſkrive; ſamme Eftermiddag, og

Heele Torsdagen, baade Formiddag og Eftermiddag, til Spinden, og andre *Manuſactur*-Gierninger.

Fredag Formiddag, til *Catechiſmi* og *deslige* Lærdom og Övelſe; Fredag Eftermiddag og

Löver.

Löverdag Formiddag til Spinden, og *Manufactur*-Gierning; Löverdag Eftermiddag visse Aarsens-Tiider, til at arbeide i Haugen; Men ellers at giøre anden *Manufactur*-Gierning, indtil det bliver mørkt, eller det Klokke-flet, *De* behöver efter Mesternes *Ordre*, at holde op, *Nogle* til at flye det i *Orden* fra *Sig*, som *De* endnu kunde have under Hænde, af den Uges Arbeide, *Andre* til at giøre reent, i Spinde- Væve- og andre Stuer, og til at fette og bringe Reedskaberne i *Orden*, med videre.

Söndag, *Hviledag*, bör ikke skee, eller foretages noget Arbeide, men Dagen anvendes, til Gudelige Övelser og til Kirkegang, nemlig: baade til Höymesse og til Aften Sang, hvorhen Enhver af forbenevnte Informatores, skal geleyde *De ham* anbetroede, til rette Tiid, i behörig Skik og *Orden*, eller og *alternativé* til Catechifation, faaleedes: At om Söndage og Höytiids Dage *Eendeel* gaae i Kirken til Höymesse, og *De Andre* blive hiemme til Catechifation; Og *De*, som have hört *Catechifation* om Formiddagen, gaae i Kirke til *Aften-Sang*, da imidlertid *catechiseres* under Aften-Sang for *Dem*, som have været i Kirke til Höymesse, saa at *Drengene*, vechselviis höre, baade Prædiken og Catechifation hver Uge;

Dog maae *De*, som dertil have Lyft, paa dertil beqvemme Aarsens-Tiider, efter *Catechisationen* i Huuset, og Aften-Sangs fuldendelse i Kirkerne, fornöye og *mouvere* Sig, med Uskyldig Börne-Leeg i Gaarden, faavelsom om Sommeren spatzere uden Portene.

Dog, ikke uden Tilfyn eller Fölgeskab, af *De*, *Dem* til Opsyn og Lærdom beskikkede, med faa skiel, at *De*, ved *Deres* Lydigheds og Flittigheds Udviisning, *Dem* dertil kand formaae; Hvilke Opseere og Lærere, og skal have Myndighed, fra saadan og anden Fornöyelse, at udelukke *Dem* som betee sig enten *obstinate* eller *U-lærvillige* indtil *De* sig forbedre og meere Yndest forhverve.

VII.

De skulle forsynes, med fornödene Klæder af Ulden og Linned, hvilke, endskiönt de efter den Höy-Kongelig Allernaadigste *Fundation*, ikkun bör være *ordinaire* og *grove*, dog skal være af fornöden Varme, efter Aarsens-Tiider, og beqvemme, til det Arbeide og de Forretninger, som *De* settes og skal vænnes til; Og skulle bestaae udi:

Uldene

Uldene Huer, om Vinteren, og Linnede Huer i den varme Sommer-Tiid.

Uldene under-Tröyer med korte Skiöd, og ubleegget blaar-lerrets Underfoder, til Vinteren, og Linnede *dito* af halv-bleegget Lerret, uden Underfoder til brug om Sommeren.

Uldene Buxer, med u-bleegget Lerrets Underfoder til Vinteren, og halv-blegede Linnede *dito*, til Sommeren.

Uldene under-Tröyer med lange Skiöd, som bruges alleene om Hellig-Dagene, og naar *De* gaaer ud.

Kitteler af stærk u-bleegget Lerret, eller Dynevaar, eller og groveste Filte-bay og deslige, til at arbejde udi.

Gode stærke uldene Strömper, og linnede *dito*, til Kirkegangen om Sommeren.

Skoe med Spender, til at gaae ud og i Kirken med, og stærke Klatzer eller Pantofler, at bruge ved Arbeidet.

Bleegget Blaar-lerrets Skiorter, og Hörlerrets eller *ordinaire* Cartuns Halsklude.

De Uldene Klæder, skulle være af beste Vadmæl eller ringe sorter Klæde, eller og Filte- eller andet Bay, som i Begyndelsen maa kiöbes og anskaffes, af saadan Farve, som er bestandig og mindst bekøstelig; Men fiden, skal faavel til Senge-Klæder, som til alt *Deres* Klæde-Dragt, faavel af Linnet som Uldent, bruges og anvendes, det, som udi Huuset *fabriqueres*, af det Uldene og Linnede Garn, som *Drenge ne Selv* spinde, og *De Selv* skulle lære at knytte, væve, valke, rouve, ramme, bleege og i andre Maader *appretere*; Og *De* skulle endog læres og vænnes til, *Selv* at fye saadanne *Deres egne* fornemmelig Linnede Klæder, og at kunde *Selv* reparere dem, naar derpaa gaaer fald.

De Drenge som viise *Sig* flittige og lærvillige, og giøre *Sig* duelige til de Gierninger, som *De* sættes til, og derudi giøre god Fremgang, skulde nyde den Frugt af *Deres* Fliid og Stræben, at *De* skulle være de förste, som *distingueres* med Klæder af bedre *Bonité* og andre *Couleurer*, end *De*, som ere enten Yngere, eller giøre sig mindre Fliid; hvorpaa *De*, jo meere *De* beflitte sig, jo snarere kunde vente at see virkelig Pröve.

De skulle og forsynes med fornödene Senge-Klæder,

der, udi de til Huuset hørende og udi foregaaende 2den Post ommeldte Senge, som skal bestaae, udi een Under- og Over-Dyne, 2de Hoved-Puder, og 2de par Blaargarns Lagen, til hver Seng til tvende Personer; Hvilke Lagen og Senge-Klæder, saavelsom fornødne Antall Haand-Klæder, i-ligemaade i Begyndelsen kjøbes og anskaffes, men skulde fiden, ligesom om Gang-Klæderne meldet er, udi Huuset *fabriqveres*, af det Garn, som *Drengene Selv* spinde, og *De Selv* lære, at væve og forferdige.

Hvis Garn eller deraf forferdigede Vahre, det være sig Uldet, Linned eller Bomulds, som i fremtiden udi Huuset spindes og forarbeides, og med Tiden, kunde blive, enten meere, eller og af finere eller andre Sorter, end til Drengenes Gang- og Senge-Klæder med videre, behöves, og kunde være tienlig, til andet Bruug og *Manufactur*-Arbeide, skal afhændes for billig Betaling, *til Huusets Beste*, til *Fabriqveurer*, eller Andre som det kunde behöve.

De herefter ommeldte Qvindes Personer, som antages og beskikkes til, eenhver at have *et vist Antal Drengbörn* under Agt og Tilsyn, og *Deres* rögtning,
• efter

efter Alderens medför, at besörge: skulle og stedse have, behörig Opsyn med og Omhue, for faadanne, faavel Drengenes *Gang-* som og de ommeldte *Senge-Klæders* Conservation, det længste og beste mueligt, og paalegges, deres reenholdelse, vaskning, reparation med videre, udi behörig Tiid at besörge.

De skulle tilholde *Drengene*, at omgaaes vel og agtsom, med det *eenhver* af dem tilhörer, og strax anmelde for Lærerne og for Mesterne, *naar* og *hos hvem* de Skiödeslöshed og utilbörlig Omgang finde og formerke, at de Skyldige kand blive revset; Saafremt faadanne Tilfyns-Qvinder, ikke Selv for ald Mangel og Skade ville være ansvarlig.

VIII.

Der bliver ikke mindre, förget og baaret Omhue for, at *disse Drenge* vorder forsynede, med tilstrekkelig Föde af Mad og Drikke, til Livs-ophold; hvilke *Viſtualier*, omendskiönt de efter den Höy Kongelige Al-lernaadigste *Fundations* medför, og efter omstendighederne, af det Arbeide *De* settes til, og den *Employ* som *De* for det förste kand have i vente, ikkun bör være af *grov* og *ordinair Slags*, dog skulle være funde-
u-for-

u-fordervede, og udi *saadanne Portioner*, at Drengene ikke skulde liide enten Hunger eller Törst, men mettes og ledskes *til Fornödenhed*, paa de rette bestemte Tiider, udi saadan Orden, som udi flige *vel-indrettede* Huuse bör i-agt-tages.

De skulde om Morgenen Klokken 8te Sommer og Vinter, (efter at *De* saaledes som udi *foregaaende 5te* og *6te Poster* meldes, visse Tiider tilforn ere gaaed til Arbeide) nyde *Froekost* af got Ruug-Bröd med Smör eller Ost dertil, *vexelviis*, samt Öll om Vinteren varmet.

Til *Middags-Maaltid* skulde *De* nyde, ligesom Dagen hörer til, nemlig: Erter, Kaal, Velling, Gröd, og varmed Öll og Bröd, med salted og vindtörred Sild, salt Torsk, Graasey eller anden tör Norfk eller Findmarks Fisk, og om *Sön- og Hellig-Dage* Kiöd eller Flesk dertil, foruden hvis Grönt, saasom Rödder, Roer, Patatoes &c. som kand komme, og tilveje bringes af Haugen.

Til *Aftens-Maaltider*: Gröd, om Sommeren med Suur-Melk, og om Vinteren med Öll dertil, eller og af de fra Middags-Maaltiderne overblevne Slags opvarmede.

mede. Saaledes som paa sine Tiider, *efter Omstændighederne, eller troffede Accordter om Spiisningen*, nærmere bliver *reguleret*, og paa *Tabellen* i Spiise-Stuerne opslagen.

Og skal saavel *Forstanderen*, lade paa-agte, som og *Lærerne og Mesterne ved Haand - Gierningerne* have nöyagtig Tilsyn med, at Drengene nyde det behörige, udi de anordnede *Portioner*, hvad heller, at Spiisningen skeer *for Huusets Regning*, nemlig, at alting for dets Reigning indkiöbes og derudi tillaves, eller og, det skeer ved *Leverandeurs eller Spiise-Mestere*, Som enten for visse *Summer* Ugentlig, Maanedlig eller Aarlig, eller og *Portion-viis*, Spiisningen anskaffer og leverer; Og skulle *De* være forpligtede, *skriftlig* eller *mundtlig* for *DIRECTIONEN* at tilkiende-give, om det sig anderledes befinder og nogen Forkortning formerkes.

IX.

Til at forestaae, forrette og beoagte alt forekrevne, med hvis videre deraf flydende og *dependende*, som til Huusets og Verkets Tarv og Nötte forrettes og i-agt-tages bör; bliver antagen, og af Huusets *Cassa* lønnet *Efterskrevne*, nemlig:

1. Een

1. Een Forstander og Bogholder, hvilken tillige skall være *Cassierer*; Som stedse fra Morgen til Aften skal være i Huuset tilstæde, og have med *Alleting* saadan Tilsyn, som *een Forstander* bör og tilkommer; Samt over alle Indtægter og Udgifter, Huusets heele *Inventarium* og Tilbehör, annammede og udleverede Vahre, saavel af Uld, Hörr og deslige *til Forarbeidning*, som Materialier *til Bygning*, og Victualier, Brendevad, Lys, Olie, Tran og meere, af hvad Slags, og til hvad bruug det være maatte, med videre Tiid efter anden forefaldende, holde behörig, og rett oplyselig og tydelig Bog og Rigtighed.

Item, som *Cassierer*, holde *een à parte Cassa Bog*, hvorudi alle Penge, Indtægter og Udgifter, som daglig forefalder, strax skal anføres; Og *samme Cassa-Bog*, efter at alle den Uge forefaldne Indtægts- og Udgifts-Poster og Summer derudi, efter tilbehörige *Ordres* og *Quiteringer* ere anført, paa-beraabt, og derhos fremlagt, hver Löverdags Aften *saldere* og slutte, samt Beholdningens Summa i næste Uge til Indtægt före.

Han skal lade Sig give, behörig Rigtighed af alle de Andre, som staae for nogen Regning og Ansvar, i Vahre eller Penge, fornemmelig af Mesterne ved Ul-

den og Linned *Fabriquerne*, for hvis De af hannem annammer og oppebærger, saaleedes og paa faadan Maade, som Dem herefter omstændelig foreskrives og befales, paa det at *Uge-Regningerne*, i behörig Form til hver Löverdag kand fluttes og indleveres, og af *DIRECTEURERNE* til Indtægt og Udgift beordres, alt hvis som samme Uge er *passeret*, og derefter alting paa sine behörige Regninger, saaledes udi Bögerne anføres, som efter Bogholder maade rettelig skee bör, og til paafölgende Regenskabers Aarlige *Revision*, udfordres; Efter hvilken *Revision*, som *DIRECTIONEN* foranstalter, hannem da (og ikke för) *Quitance* for Hands Betiening meddeeles.

2. Derneft, saa mange Personer for det 'förste, som eragtes fornödne, beqvemme, og duelige til *Information*, og til at forrette det, som udi foregaaende 3die 4de 5te og 6te *Post*, om Drengenes Underviisning og Gudelige Öveller, er foreskreven, samt hvis videre efter Indretningens medför, kunde udfordres og bör *observeres*; Til hvilken ende *De* skulle være i Huuset tilstæde, fra om Morgenen tiilig Arbeidet bör begyndes, indtil Aftens-Maaltid er holdet, og bestemme *Deres* egen Spiisnings-tiid saaledes, at altid een eller

eller *flere* af *Dem* kand være nærværende: Paa det at *De* i alle ting kunde forestaae og forrette *Deres* Embede, som Dennem udi foreskrevne Poster omstændelig er paalagt og befaleet, og det sig ellers udi andre Tilfælde hör og bör.

3. Videre, *Tvende* beqvemme og habile *Mestere* med *Deres* Hustruere, hvoraf *den eene* bör forstaae Ulden-Arbeide, og fornemmelig Uldens *Sortering*, og dends *profitable* behandling, til hver *Sorts* rette Bruug og Spinding; Og *den Anden* som forstaaer Linned-spinderie, og deraf *dependerende*, i fær Hörrens rette behandling; Og saaledes have tilstrekkelig Erfaring om begge Deele, nemlig den Eene om alt det som hörer til *Ulden-* og den Anden, om det som hörer til *Linnet-Spinderie* og *Fabriqve Væsen*.

Hvilke Mestere og *Deres* Hustruere, skulle have hver halv-parten af *Drengene* under *Deres* Ordre og Opsyn, og saaledes beobagte, oplære, og udi alt omgaaes *Dem*, som *De* for GUD med een god Samvitighed kunde bestaae, og agte at forsvare for *Deres* foresadte Övrighed.

De skulle saaledes som udi foregaaende 3^{die} 4de 5te 6te 7de og 8de Poster *Dem* vedkommende allerede

expresse beordret er, og saaleedes, som ydermeere til ald god Skik og Ordens vedligeholdelse udfordres kunde, sig skikke og forholde; Og have *Drengene* udi nöye og u-efterladelig Opsyn, samt söge at passe det saa, at naar *den Eene*, enten Mand eller Hufrue er fraværende udi andre Huusets Forretninger, paa eet, *den Anden* da kand være nærværende paa det andet Stæd, og *Drengene* saaleedes altid være under Opsyn. *De* skulle *begge* med deres Hufruer boe udi Huuset, og stedse være der tilstæde; Hvorfor og de Dem forordnede Værelser ere indrettet for Enhver i sær, paa det beqvemmeste, nemlig: daglig Stuer *neden til*, næst ved og med Dörre til Spinde-Stuerne, Senge-Kammere derhos, og en Afdeeling til Spinderiets Forraad og *Materialier* der næst ved, foruden Afdeeling i Kielderen til deres Spiises Tillavning og *Viñtualier*; *Oven til*, udi den anden *Etage*, afdeeles Kammere, til Skær-Rammer og Tilbehör næst ved hver Væver-Stue, og derhos Forrads-Kammere, til Garn og alle til Vævene og Vævningen hörende *Materialier* og Reedskaber, med videre til Huuset hörende; Og saaleedes skulle *De* have alt fligt, nemlig: Spinde-Væve- og andet *Manufactur*-Redskab og *Materialier*, baade Oven og Neden under *Deres* Opsyn og Tilfvar, og fölgelig, altid under behörig Lukkelse;

Nem-

Nemlig: *den Eene*, det som hörer til Ulden- og *den Anden*, det som hörer til Linned-Spinderie og *Fabriqve-Væfenet*, efter det *Inventarii* Udviisning, som fra Begyndelsen, af *Forstanderen* skal forfattes, og stedse af hannem *continueres*, og hvoraf eenhver Mester leveres *Gienparts Extract*, saavidt hand bör være ansvarlig til, og hörer til hands *Profession*.

De skulle og have, *dend Eene*, den Uld, udi sine behörige Sorter fordeelt, saaleedes som den virkelig *sorteres*, og fiden kardes eller kæmmes, og det deraf spundene Garn; Og *dend Anden*, det Hörr, som til hegling leveres, og de *Sorter* Hörr og Blaar, som deraf udkommer, samt det Garn, som deraf spindes, ligeledes under Lukkelse, Regning, og Ansvar, saaledes: at *den Eene* holder Rigtighed, og antegner udi den ham leverede Bog, *paa den eene Side*, hvad Uld og andre *Materialier*, hannem Tiid efter anden af *Forstanderen* leveres, og *paa den anden Side*, hvorledes samme Uld, udi sine *Sorter*, efter *Sortering* er udfalden, og hvor mange Pund af hvert Slags; (Med hvilken *Sortering* ham paaligger, at have og bruge tilbörlig Omhue, og fornuftig Skiönnende, *til Huusets Beste*, ved Uldens best-tienlige *Employ*, til eet og andet, og gode

gode behandling, med vasken og flagning &c.) dernæst, hvorledes samme Uld spindes, hvad *Sorter* Garn, samt hvor mange *Strenger* af hvert Slags, udkommer, og endelig, hvorledes samme til Forstanderen, Tiid efter anden leveres, til Sall, Vævnings, eller andet bruug. Og skal Hasperne til Ulden-Garn, som bruuges udi dette Huus (*for det første, og indtil Directionens nærmere Anordning*) holde i Omkreds; 3de *Danske Alen*, og haspes faaleedes, at i hvert *Knik* eller *Slag*, kommer 62 Traade, i hvert *Fid*, 2 Knik eller 124 Traade, og i hver *halv Streng*, 4 Fid eller 496 Traade, som à 3 Alen i Omkreds gör 1488 Alen; Hvorefter ald Beregning, ved Vævning og anden Garnets Bruug, skeer, og altid paa flig visse Maade skal grundes.

Dend Anden, skal ligeledes holde Rigtighed, og antegne udi den ham leverede Bog, *paa den ene Side*, det Hörr, og hvad Slags, samt andre *Materialier*, hannem tiid efter anden af Forstanderen leveres, og *paa den anden Side*, hvorledes samme, udi sine *Sorter* efter heglingen udfalder, udi *fin- middel- og grovere Hörr*, ug udi *fine, middel og grove* Blaar, samt hvor mange Pund af hvert Slags; Og skal baade Mester og Mesterinde, have nöye Agt og Tilsyn med Heglerkerne,

skerne, at de hegle som det sig bör, at ikke, enten lades for mange Blaar udi Hörren, efter sin Sort, ey heller rives u-forligtig Hör til Blaar; Hvorfor og ingen maa antages, eller betroes hegling, uden faadanne. som ere bekiendt, og man er vis paa, at forstaae at hegle til-gavns; derneft, hvorledes samme Hör spindes, samt hvor mange Strenger af Hör og Blaar-Garn, deraf udkommer; og endelig, hvorledes samme Garn til Forftanderen, til Sall, eller Vævning Bruug, vorder leveret. Og skal Hasperne til Linned-Garn, som bruges udi dette Huus, (for det förste, og indtil *DIRECTEURERNES* nærmere Anordning) holde i Omkreds 4 *Danſke Alen*, og haspes faaledes, at hver *Slag* som bliver *eet Fid*, indeholder 1000 *Traade*, eller 400 *Alen*, og i hver *heel Streng* kommer 10 *Fid* eller 1000 *Traade*, som å 4 *Alen* i Omkreds, gör 4000 *Alen pr. Streng*; hvorefter ald Beregning og Udregning, ved Vævningen og andet Garnets bruug, fkeer, og skal paa dette viſſe maal, ald Forarbeidning og andet Bruug grundes.

Derefter, paa denne Viis og Maneer, og med faadan grundig og forklarlig Rigtighed, ſkulle *eenhver* af diſſe tvende Meſtere, hver Löverdag Aften forfatte,

E

og

og til Forstanderen indlevere, forhen ommeldte behørig Regning og Rigtighed, for alt det, som den heele Uge er passeret, annammet, udleveret, forbrugt, og ellers ved *Fabriquerne* forrettet, paa det at Forstanderen, derefter kand indkomme med den *generale* Forklaring, ved hver Uges Udgang, som hannem her foran foreskreven og befaleet er.

Det bliver *begge* berørte Mestere, som noget høyvigtigt, iligemaade til ydermeere *Observation* og Efterlevelse paalagt og beordret, nemlig: At *Deres* pligtige Omforg, for de raae *Materialers* gode Behandling, og fordeelagtigste Bruug, skal og gaae derhen, og viise sig derudi, at *De* varsom og fornuftig omgaaes med Uld, Hörr og Blaar, og vel skiönne, hvad Slags enhver af Drengene kand gives under Hænder, til spinning og forarbeidning, saaledes, at *de Nyskommende*, og i spinning og andet endnu *U-erfarne*, ikke betroes til at begynde med, uden Udfkud af Uld, Kæmpling og deslige, og af Linned, de allergroveste Blaar, som kand bruges til Strye, Hummel-Sekke og deslige; Hvilket og med andre Sorter Ulden og Linned, stedsom höyt fornödent og vigtigt, skal i-agt-tages, og have behørig Omhue for, at de gode og beste *Materier*
af

af alle raae - Vahre, bliver givet til spinding og be-arbeidning, til *Dem*, som kand have Formodning om, dem best at kunde behandle.

4. Videre behöves, *een Huus-Varter* eller *Gaards-Karl*, som skal have Nöglen til Porten, og Opsyn med Gade-Dörren om Dagen, og om Aftenen til det Klokke-flett Porten gandske bör tillukkes, bringe Nöglen til det anordnede Sted; Desligeste hver Aften, naar Drengene ere gaaen i Seng, see til, at Lys hos *dem* er flukket, og ellers hver Aften Klokken ved 10 *fler*, gaae omkring med Mesterne, i de Dem vedkommende Værelser og Verksteder, hvor *Ild* eller *Lys* haver været tændt, at see begge deele flukket, förend *Hand* maa legge Sig til Hviile, eller tillukke Gade-Dörren uden fra; Med hvis videre *Hannem* som Huus - Varter eller Gaards-Karl, kand tilkomme, og bliver befalet at forrette, hvorudi *Hand* stedse skal viise Sig udi alle Tilfælde troe og villig. *Hannem* skal anviises Værelse og Sove-stæd udi Huusets Kielder eller andet Stæd nærmest Porten.

5. Derforuden, skal være faa mange *aldrende Qvindes-Personer*, som eragtes fornöden, til at rögte *Börnene*, og holde *Deres* Lintöyg og Klæder reene, og

at vænne og holde *Dem* til, udi deres Paaſyn, *Selv* at reede Deres Senge, item at holde reent hvor *De* ligge til hvile, at holde Gang- og Senge-Klæder i hævt og under *Reparation*, med andet meere, ſom ved ſaa-danne Omſtændigheder forefalde kand, og *De* bör og ſkal have god Opſyn med og behörig Omhue for, ſaa-vidt Eenhver vedkommer, efter ſom *Eenhver af Dem* ſkal tildeeles viſſe Dreng, og et viſt Antal deraf, ſom *De* ſaaledes ſom foreſkrevet, ſkulde have under Anſvar og Tilſyn.

Fornemmelig ſkulle *De* ſkiftes til, at have Opſyn og vaage i Sygeſtuen, ſaa ofte fornöden giöres, hvad heller at *De* ere, *af de Dem Selv betroede* ſom ligge fyge, eller ikke, efter ſom det ſkal gaae i *touren*, at den Eene ikke med meere Natte-vaagen bebyrdes, end den Anden; Men om Dagen, ſkal eenhver förge for og op-paſſe, *De Hende betroede Dreng*, ſom med Sygdomme blive beladne, at de ikke lide Nöd eller Mangel; Hvilken ſom vaager i Sygeſtuen, da og tillige ſkal have Öje med det Stæd, hvor de mindſte Dreng-Börn ſove, ſom ſkal være neſt derved, ſaa at ikke behöves, at nogen fleere af de andre Qvindes Perſoner, i ſaa fald ere nærværende om Natten, ſom de ellers, naar
ingen

ingen vaager i Sygestuen, skulle skiftes til, i henfeende til *de mindste* og ikkun 5 à 6 *aarige Dreng*e.

Men De skulle Alle dagligen i Huuset være tilstæde, fra den Tiid Drengene bör staae op, og gaaer til Læsning og Arbeide, og indtil de smaa ere gaaen i Seng; Da de forföye Sig ud af Huuset, undtagen den Eene forommeldte, som vexelviis vaager i Sygestuen, eller i Nærværelsen af de mindste Börn: Saa og Huus-Varterens eller Gaards-Karlens Hufrue, eftersom, i fald det bliver hannem tilladt at giftes, hun da skal være den Eene af de bemeldte Qvindes Personer.

6. Skulde det befindes, at nogen behövedes til Opfyn, med de större Dreng om Natten, bestilles der-til *Mands Personer*, som kand *alternere*; Ligesom og, om til *Information* udi Knyttten og Strikken, Uld-kæm-men, Haand-teen og Bom-Uld-spinden og deslige, (som eenhver Ulden eller Linned-Væver eller *Fabriqueur* ikke forstaar) Een eller Anden behöves, da antages de af *DIRECTEURERNE*, efter derom giörendes Forestilling, og befundne Fornödenhed og Nötte, og lönn-nes billigen for den Tiid de behöves; Ligesaa og *een Gartner*, til at besörge Huusets Kiökken-Hauge, og *Drengenes* Underviisning, udi det udi 5te og 6te *Post*

ommeldte, som *De* i dette Videnskab behöve, og skulle
giöres tilstrekkelig kyndige udi.

X.

Alle forskrevne Huusets Betiente, nyde saadan Lön,
som DERES KONGELIG MAJESTÆT Som
HÖY - KONGELIG STIFTER, er gjort *aller-
underdanigst* Forestilling og Forflag om, og af Aller-
höyftbemeldte DERES KONGELIGE MAJE-
STÆTS, Eegen Allernaadigste Tilladelse og *Resolu-
tion*, paa *Directionens Forestilling*, udi eet og andet
Tilfælde, maa overskriides; Og maae *Ingen*, under
hvad Foregivende det end være maatte, udi dette Huus
foretage, eller *for Sig Selv* giöre, eller lade giöre, *no-
get Slags Arbeide*, enten med spinden, væven eller an-
det deslige; Men alt det, som spindes, væves, tilbe-
reedes, og af Mestere og Mesterinder kand overkom-
mes og forferdiges, i hvad det end være, og i hvad
Beskaffenhed det end dermed have kunde, skal Altsam-
men skee for *Huusets Regning*, samt anvendes og kom-
me, *Det, til gode*.

XI.

XI.

Bliver, med een af *de* ved Huuset nærmest boende *Amts-Chirurgi*, accorderet, og hannem tillagt noget vist Aarlig, for at have Tilsyn med Börnene, udi Tilfælde af udvortes Svagheder, og fornemmelig ved Syge-Stuen, om nogen saa stærk bliver angreben, at de maa holde Sengen.

Desligeste og, at formaae enten *Stads-Physicum* eller een anden af *Doctores Medicinae*, imod een vis Aarlig Kiendelse, at have Tilsyn, i Tilfælde af indvortes Svagheder, og fornemmelig i Syge-Stuen, naar *De* der ere blevne Senge-liggende.

XII.

Saa formodentlig som det desværre er, at de Unge i dette Huus ville begaae Feyl og Forseelser, og derfor, i mange Ting og Tilfælde vil behöves, at revses og tugtes; Saa u-tienlig vilde det og være, at forbyde, at Lærerne saavelsom Mestere og Mesterinder ved Haand-Giærningerne, jo maa have Frihed til, at tugte og straffe *dem af Drengene* uden Forskiel, som *Sig* forsee, og gjøre Skade og Udyd, eller og betee *Sig* do-
vene,

vene, u-lærvillige, u agtsomme, eller *obstinate* o. s. v; Men *saadan* Revselse, maa ingenlunde være haard eller tyrannisk, men skal være faaleedes, som Retsfindige Christelige Forældre revse og straffe *Deres egne Børn*.

De som ere indtil *Ottende Aar* og derunder, skal tugtes med Riis, og til *Dem* som ere derover, maa bruges een smekker kort Tamp, hvormed de skulle flaaes fömmelig, efter Forseelsens medför, men *De* maa ikke prygles i Vrede, eller bruges andre Ting at flaae dem med, end Riis, eller saadanne smaa Tampe, under vedbörlig Straf, om anderledes erfares.

Tvertimod, skal det være faa meget meere til *Deres* Berömmelse, *Som* have over dem at befale, at *De* föge ved Tilfyn, Advarseler og gode Formaninger, at forekomme og afværge for megen Hug og Slag, som det er noksom bekiendt, at saadant, naar det kommer overflödig i Bruug, forvolder meere Haardnakkenhed, end Frygt og gode Frugter. Men skulde nogen af de Unge begaae, Utroeskab, forstikke sig, eller bortløbe, kiendelig Ulydighed og Opsetfighed, eller andre deslige Laster, hvoriblant bör regnes Eeder og Bander, *som alt haardt bör straffes*, skal saadant u-fortövet tilkiendegives *Forstanderen*, som haver at anmelde det
for

for *DIRECTIONEN*, paa det, at *De* efter Beskaffenhed kand blive straffet, offentlig i alles Paafyn i Huuset, de andre til *Exempel* og Afkye.

XIII.

Eenhver, som udi Anledning af den Höy-Kongelige *Fundation*, af Egen gode- og frie-Villie, til Dette *Etablisement* noget give og meddeele vilde, tilstilles derfor Beviiser af følgende Indhold, nemlig:

Anno 17 - - den - - - haver N. N. af frivillig Christelig Kierlighed ladet erlegge, til Det af DE-RES KONGELIG MAYESTÆT Vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre Kong FRIDERICH den FEMTE ved Allernaadigste Fundation af 29de Junii Anno 1753. Stiftede Fat-tige Börns Opfostrings Huus, den Summa - - - Rdlr. skriver N. Rdlr. hvilket med største Taknemmelighed, paa denne priiselige Stiftnings Vegne, imodtages og dets Fond til Beste antegnes; Hvorfor Bogholderen og Cassereren, ved Annammelsen, her neden paa, sin Qvittering haver at meddeele, og samme N. Rigsdaler

F

*daler udi Stiftningens Cassa, som N. Ns. frievillige Gave
til Indtægt at beregne, og videre paa sit behørigte Sted at
anføre. Kiöbenhavn den - - -*

Underskrives af PRÆSES

og

DIRECTEURERNE.

De, Som behageligen vilde yde noget vist til
Stiftningens Vedligeholdelse, Aarlig, eller udi *Termin-*
ner, kunde og til Deres Underskrift finde *Exemplarer*
af følgende Indhold:

Jeg N. N. erklærer mig herved, at ville betale Aar-
lig til hver - - - til Hielp til Det af DERES
KONGELIG MAYESTÆT Vores Allernaadig-
digste Arve-Konge og Herre, Kong FRI-
DERICH den FEMTE *ved Allernaadig-*
ste Foundation af 29de Junii Anno 1753. Stiftede
Fattigø Børns Opfostrings Huus,
den Summa N. Rigsdaler, som skal continuere til hver - - -
Aarlig, saa længe GUD giver mig det i Sinde, eller min
Evne og Vilkor det vill tillade. Datum - - -

Underskrives af Giveren,

De,

De, som efter Tilladelse udi den Höy-Kongelige *Fundation*, vilde *contribuere* til Stiftningens Forögelse, ved at erlegge *Trei Hundrede Rigsdaler*, for hvert Drengebarn, som *De* eller *Deres* Börn og Börns Börn &c. til Opfostring og Oplæring indlegge udi Dette Huus, og med hvilken Indleggelse *De* idelig, saa snart *De* een Dreng udtage, med een anden *continuere* kunde, meddees følgende Beviis og *Revers*, nemlig:

Vi underkrevene PRÆSIDENT og DIRECTEURER for Det af HANS KONGELIGE MAYESTÆT Vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre, Kong FRIDERICH den FEMTE ved Allernaadigste Fundatz af 29de Junii Anno 1753. Stiftede Fattige Börns Opfostrings Huus, Kiendes og hermed vitterlig gör, at N.N. haver til Stiftningens Fond contribueret, og udi dends Cassa, efter nu-værende Bogholders og Casserers her neden paa-tegnede Qvittering, erlagt den Summa - - - Rigsdaler skriver N. Rigsdaler, hvorfor det skal være Hannem, Hands efterlevende Hustru, og Deres Livs-Arvinger, nemlig: Börn og Börne-Börn, og saa fremdees af begge Kiøn, til-ladt, den eene efter den Anden, efter Deres Alders og

*Födſels Rettighed, at indlegge een Dreng, for hver TREI-
HUNDREDE RIGSDALER, til Opfoſtring og Oplæring
i Dette Huus, fra Femte til Femtende Aars Alders ful-
dendelſe, efter Huuſets Allernaadigſte Foundations og der-
paa grundede Reglements formelding; Med ſaadanne Vil-
kaar og Omſtændigheder: At om den Dreng ſom indleg-
ges, enten døde, eller kort derefter af Indleggeren, for-
medelſt een eller anden Aarsag, for Tiiden blev udtagen,
da ſtrax igien een anden at maae indlegge, og ſaaledes
continuere, at N.N. eller Hands Descendenter, ſtedſe og al-
tiid, kand have een Dreng af forſkrevne Alder, og udi be-
meldte Tid, til Opfoſtring og Oplæring i Dette Huus, for
hver betalte 300 Rigsdaler; og maae udtage Ham uden
nogen Afgift, og employere Ham, i følge af Den Høy-Kon-
gelige Allernaadigſte Foundations, formelding, efter Eget
gode Behag, Og ſkulle ingen af de Dreng, ſom med ſaadan
Rettighed udi dette Huus af Land-Godſers Eyere eller
Proprietairer, indlegges, være befriet, for det, ſom een-
hver, efter Lands Lov og Forordninger, er ſin Føde-Stavn
pligtig. Kiöbenhavn - - -*

*Underskrives af PRÆSES
og DIRECTEURERNE.*

*Saaledes formeene Vi allerunderdanigſt, at DERES
KONGELIG MAJESTÆTS Allerhöyeſte Villie og Aller-
priiſe-*

Höy-priifeligste *Intention*, efter *Fundatsens* Ord og Indhold, hörfommelig efter allerunderdanigste Pligt, kand efter-
 leves, og faaledes, som alle Vedkommende herudi ere
instruerede, i Gierningen efterkommes; Som Vi önske
 af Hiertet, og bede DEN ALLERHÖYESTE! at
 give Lykke og Velsignelse til, SIG til Lov, Priis og
 Ære, DERES KONGELIGE MAJESTÆT til
 Fornöyelse, og *det Almindelige* til Gavn og Beste.

J. H. E. F. v. BERNSTORFF.

F. HOLMSTED. J. F. FRIIS. C. C. DAUW.

J. F. WEWER. J. J. HÆSEKER.

Da ville VI forkrævne REGLEMENT, udi
 alle Dets Ord, Clausuler og Puncter, saasom Det
 her oven indfördt findes, Allernaadigst have
Confirmeret og Stadfæstet, Saa og hermed Confir-
 mere og Stadfæste; Og ville VI derhos Aller-
 naadigst, at saavel De nu værende, som efter-
 kommende PRÆSES og DIRECTEURER; saa-
 velsom *Alle andre Vedkommende* DETTE af OS
 Allernaadigst APPROBEREDE REGLE-
 MENT, Allerunderdanigst og U - brödelig

ikulle efterleve; Forbydendes Alle og Een-
hver herimod, efterfom forikrevet ftaaer, at
hindre eller udi nogen Maade Forfang at giö-
re, Under Vor Hyldest og Naade; Givet
paa Vort Slot FREDENSBORG
den 29de Junii Anno 1753.

Under Vor Kongelig Haand
og Signet.

FRIDERICH R.

